

Rhaglen Gyflawn

Gwasanaethau Democraidd
Swyddfa'r Cyngor
CAERNARFON
Gwynedd
LL55 1SH

Cyfarfod

PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU

Dyddiad ac Amser

10.30 y.b., DYDD IAU, 7FED RHAGFYR, 2017

NODER: CYNHELIR SESIWN BRIFFIO I'R AELODAU YN UNIG AM 10:00AM

Lleoliad

Siambr Hywel Dda, Swyddfa'r Cyngor, Caernarfon LL55 1SH

* NODER *

Bydd y cyfarfod yn cael ei we-ddarlledu

<http://www.gwynedd.public-i.tv/core/portal/home>

Pwynt Cyswllt

Lowri Haf Evans

01286 679878

lowrihafevans@gwynedd.llyw.cymru

(Dosbarthwyd 29 Tachwedd 2017)

PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU

AELODAETH (18)

Plaid Cymru (10)

Y Cynghorwyr

Elwyn Edwards
Berwyn Parry Jones
Catrin Wager
Simon Glyn

Annwen Hughes
Linda Morgan
Gethin Glyn Williams

Aled Wyn Jones
Edgar Wyn Owen
Gruffydd Williams

Annibynnol (5)

Y Cynghorwyr

Peter Antony Garlick
Kevin Morris Jones
Sedd Wag - Annibynnol

Keith Jones
Mike Stevens

Llais Gwynedd (2)

Y Cynghorwyr

Robert Glyn Daniels

Owain Williams

Llaf / Rhydd (1)

Cynghorydd Stephen Churchman

Aelodau Ex-officio

Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Cyngor

R H A G L E N

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol

3. MATERION BRYN

Nodi unrhyw eitemau sy'n fater brys ym marn y cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

4. COFNODION

4 - 7

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion cyfarfod o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd 10.10.17 fel rhai cywir

5. ADOLYGIAD CYNLLUN GWELLA HAWLIAU TRAMWY

8 - 63

Aelod Cabinet: Cynghorydd Dafydd Meurig

Ystyried adroddiad yr Aelod Cabinet

6. CANLLAW CYNLLUNIO ATODOL

64 - 75

Aelod Cabinet: Cynghorydd Dafydd Meurig

a) Cefndir a phwrpas

b) Cyflwyno crynodeb sgopio ar gyfer Ymchwiliad Craffu

c) Ystyried aelodau i wasanaethu ar yr Ymchwiliad Craffu

7. YMCHWILIAD CRAFFU CYNLLUNIO - DIWEDDARIAD

76 - 78

Aelod Cabinet : Cynghorydd Dafydd Meurig

Derbyn adroddiad gan yr Aelod Cabinet ar weithredu argymhellion yr Ymchwiliad Craffu

---

PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU 10 HYDREF 2017

YN BRESENNOL:

Y CYNGHORWYR: Stephen Churchman, Glyn Daniels, Peter Garlick, Simon Glyn, Annwen Hughes, Aled W Jones, Keith Jones, Kevin Morris Jones, Edgar Wyn Owen, Mike Stevens, Catrin Wager, Gruffydd Williams ac Owain Williams

SWYDDOGION: Gareth James (Rheolwr Aelodau - Cefnogi a Chraffu) a Lowri Haf Evans (Swyddog Cefnogi Aelodau)

HEFYD YN BRESENNOL:

- a) Mewn perthynas ag eitem 5 ar y rhaglen – Mair Rowlands (Aelod Cabinet – Cefnogaeth Gorfforaethol) a Catherine Roberts (Rheolwr Cyflawni Partneriaeth Cymunedol Gwynedd ac Ynys Môn)
- b) Mewn perthynas ag eitem 6 ar y rhaglen – Dafydd Wyn Williams (Pennaeth Amgylchedd), Dafydd Gibbard (Uwch Reolwr Eiddo Corfforaethol) a Gareth Jones (Uwch Reolwr Cynllunio ac Amgylchedd)
- c) Mewn perthynas ag eitem 6 ar y rhaglen - Dafydd Wyn Williams (Pennaeth Amgylchedd), Gareth Jones (Uwch Reolwr Cynllunio ac Amgylchedd) ac Alun Lewis Evans (Rheolwr Gwarchod y Cyhoedd (Lles)
- ch) Mewn perthynas ag eitem 7 ar y rhaglen - Cynghorydd Gareth Griffith (Aelod Cabinet - Priffyrdd a Bwrdeistrefol) a Gwyn Morris Jones (Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol)

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cyngorwyr Elwyn Edwards, Berwyn Parry Jones, Linda Morgan, Gethin Glyn Williams a'r Cynghorydd Dafydd Meurig - Aelod Cabinet Amgylchedd

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Dim i'w nodi

3. MATERION BRYS

Dim i'w nodi

4. COFNODION

Derbyniwyd cofnodion y cyfarfod diwethaf a gynhaliwyd ar 21.6 2017 fel cofnod cywir o'r cyfarfod.

5. DIWEDDARIAD AR Y BARTNERAIETH DIOGELWCH CYMUNEDOL

- a) Cyflwynwyd adroddiad gan yr Aelod Cabinet yn diweddarau'r Pwyllgor ar faes gwaith y Bartneriaeth. Eglurwyd bod gofyn i'r Bartneriaeth adrodd yn ffurfiol i'r Pwyllgor yn flynyddol i gyflwyno trosolwg o brif ddatblygiadau strategol y Bartneriaeth dros y flwyddyn ynghyd a'r gwaith comisiynu sydd yn gosod fframwaith i'r blaenoriaethau. Ategwyd bod hyn yn sicrhau bod y Bartneriaeth yn cyflawni ei hymrwymiaid yn unol ag adrannau Deddf Cyfiawnder Troseddol a'r Heddlu 2006, drwy gydweithio gyda'r Heddlu, y Gwasanaeth Iechyd, y Gwasanaeth Prawf a'r Gwasanaeth Tân ac Achub.

Tynnwyd sylw at y prif negeseuon oedd yn deillio o weithgarwch 2016/2017 ynghyd a phrif lwyddiannau'r flwyddyn. Rhoddwyd sylw penodol i e-gylchlythyr Gogledd Cymru gafodd ei ddatblygu gan Tîm Diogelwch Cymunedol Gwynedd a Môn ym maes Camddefnyddio Sylweddau. Derbyniodd y Tîm ganmoliaeth gan Llywodraeth Cymru a chafodd y cylchlythyr ei ddatblygu ymhellach i fod yn wefan rhyngweithiol gyda'r Tîm bellach yn arwain yn rhanbarthol arno.

Amlygwyd y prif gerrig milltir ar gyfer 2017 – 2018 a gofynnwyd i'r Pwyllgor Craffu gefnogi'r blaenoriaethau oedd wedi eu rhestru yn yr adroddiad ynghyd â chyfeiriad y gwaith i'r dyfodol. Ategwyd y byddai unrhyw gynlluniau / brosiectau oedd yn ymddangos yn *felyn* oherwydd nad oeddynt wedi eu cwblhau, yn cael eu trosglwyddo i'r cynllun ar gyfer 2017 – 2018 neu yn cael eu cynnwys mewn prosiectau rhanbarthol.

- b) Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â sut roedd y Bartneriaeth yn cydymffurfio gyda'r cynllun nodwyd bod sefydlu'r Bwrdd Cymunedau Diogel wedi sicrhau bod asesiad strategol yn cael ei ddatblygu drwy ddefnydd data cyfredol a bod y gwasanaeth yn ymateb yn lleol.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â '*call block*' nodwyd bod modd cael offer gan Uned Safonau Masnach y Cyngor ac mewn ymateb i *cybercrime* nodwyd nad oedd prosiect wedi ei adnabod o fewn y Bartneriaeth ond bod yr Heddlu a'r Uned Safonau Masnach yn cydweithio ar y mater.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â gwersi sydd yn cael eu dysgu mewn sefyllfa o Laddiad Domestig, nodwyd bod dyletswydd statudol ar y Bartneriaeth i gynnal adolygiad i bob lladdiad domestig. Amlygwyd bod adroddiad o'r gwersi sydd i'w dysgu ynghyd ag argymhellion a chynllun gwaith yn cael eu cyflwyno i'r Swyddfa Gartref. Unwaith mae'r Swyddfa Gartref yn derbyn yr adroddiad, bydd yn cael ei rannu gyda Phartneriaethau eraill.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â throseddau tymhorol, nodwyd bod yr Heddlu yn ymwybodol o'r sefyllfa ac yn cynllunio ar gyfer y tymhorau prysuraf. Amlygwyd bod yr Heddlu yn defnyddio fformiwla arbennig i ganfod lle sydd angen blaenoriaeth. Ategwyd nad oedd mwy o adnoddau ar gael ac felly angen gwneud y gorau o bob sefyllfa.

PENDERFYNWYD

- **derbyn yr adroddiad**
- **cefnogi blaenoriaethau a chyfeiriad gwaith y Bartneriaeth i'r dyfodol.**

6. INCWM Y GWASANAETH DIFA PLA

- a) Cyflwynwyd adroddiad gan Pennaeth yr Amgylchedd yn rhoi diweddariad i'r Aelodau ar gynnydd yn ymdrech Gwasanaeth Difa Pla y Cyngor i gynhyrchu mwy o incwm. Atgoffwyd yr Aelodau fel rhan o raglen arbedion effeithlonrwydd Adran yr Amgylchedd bod ystyriaeth wedi ei roi i diddymu'r gwasanaeth. Yn dilyn penderfyniad gan y Pwyllgor Craffu Cymunedau yn Ionawr 2016, i wneud y gwasanaeth yn hunangynhaliol gyllidol,

lluniwyd fframwaith a chynllun i greu incwm ychwanegol. Cyflwynwyd y cynllun i'r Pwyllgor Craffu Corfforaethol ym Mehefin 2016 lle cafodd yr argymhellion eu derbyn. Ymhellach, penderfynodd y Cabinet gynyddu targed incwm y Gwasanaeth yn hytrach nai ddiddymu.

Tynnwyd sylw at natur y gwasanaeth oedd yn cael ei gynnis a hefyd at y gwaith manwl a wnaed i ystyried yr opsiynau oedd ar gael i sicrhau gwasanaeth hunangynhaliol. Cyflwynwyd ffioedd newydd ar gyfer pob agwedd o'r gwaith yn Medi 2016 ynghyd ac ymgyrch farchnata gyda chefnogaeth yr Uned Gyfathrebu. Adolygwyd trefniadau gwaith a'r costau oedd ynghlwm ynddynt. Er nad oedd modd adrodd ar effaith yr addasiadau yn llawn, adroddwyd bod cynnydd o oddeutu £10k eisoes wedi ei wneud dros hanner blwyddyn ariannol 2016 / 2017. Ategwyd bod yr Adran yn hyderus o gyrraedd y targed o £40k erbyn diwedd y flwyddyn ariannol yma.

Amlygwyd y byddai'r Gwasanaeth yn cadw llygad ar y galw sydd yn ddibynnol ar nifer o ffactorau tu hwnt i'w rheolaeth. Adroddwyd bod cynllun wrth gefn i gynyddu'r incwm petai'r llif gwaith yn annigonol.

- b) Yn ystod y drafodaeth nodwyd y sylwadau canlynol:
- Bod angen gwella'r elfen farchnata gan ystyried logo / brand / arwyddair deinamig
  - Bod angen ystyried gwasanaeth fyddai yn ychwanegu gwerth i'r dyfodol - un fyddai yn gwneud elw yn hytrach na hunangynhaliol yn unig
  - Bod angen herio cwmnïau cenedlaethol yng nghyd-destun cytundebau masnachol
- c) Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn a unrhyw sylwadau gan y cyhoedd am anfodlonrwydd y gwasanaeth, adroddwyd bod yr adborth oedd wedi ei gasglu hyd yma yn galonogol iawn ac y gorau o fewn yr Adran Eiddo.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â difa pal ar y stryd, adroddwyd nad oedd y gwaith yma yn denu incwm, ond pe byddai pla yn tarfu ar iechyd y cyhoedd, byddai'r mater yn cael ei flaenoriaethu ac fe fyddai'r Gwasanaeth yn cydweithio gyda Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd i ymdrin â'r broblem.

- ch) Croesawyd yr adroddiad a chanmolwyd y gwasanaeth. Ategwyd bod y gwasanaeth yn mynd i'r cyfeiriad cywir.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad

7. ARCHWILIAD YR ASIANTAETH SAFONAU BWYD

- a) Cyflwynwyd adroddiad Pennaeth yr Amgylchedd yn diweddarau'r Aelodau ar y cynnydd a wnaed gan Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd i gyfarch argymhellion yr Asiantaeth Safonau Bwyd yn dilyn archwiliad a gynhaliwyd Chwefror 2016.

Adroddwyd bod y Gwasanaeth wedi darparu cynllun gweithredu manwl i gyfarch y 34 argymhelliad. Tynnwyd sylw bod 21 o'r argymhellion wedi eu cyfarch hyd yma gyda'r gwaith i gwrdd ar 13 arall yn parhau. Ategwyd bod rhai o'r argymhellion hynny sydd heb eu cyfarch yn ddibynnol a'r gyfeirio mwy o adnoddau i'r Gwasanaeth. Adroddwyd bod y Gwasanaeth wedi gweld gostyngiad sylweddol mewn staff o ganlyniad i'r gyfundrefn toriadau ond yn parhau i geisio blaenoriaethu'r gwaith. Er hynny, nodwyd nad oedd sefydliadau risg isel yn derbyn archwiliadau o fewn yr amserlen sydd yn cael ei argymhell gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd. Adroddwyd hefyd bod cymwysterau'r Asiantaeth Safonau Bwyd, sydd yn gorff annibynnol yn archwilio sefyllfa ddelfrydol, yn uchel, ond y gwasanaeth bellach yn cynnig hyfforddiant i gyfarch hyn.

Nodwyd bod dros 2000 o sefydliadau bwyd o fewn ardal wledig Gwynedd gyda 1500 ohonynt yn cael eu harchwilio yn flynyddol. O ran perfformiad, adroddwyd bod 98% o'r sefydliadau bwyd ar draws y Sir yn sgorio rhwng 3 a 5 sydd yn dda iawn. Ategwyd bod y gwasanaeth hefyd yn edrych ar sicrhau modd y gall swyddogion weithio yn fwy effeithiol drwy fod allan yn y maes yn hytrach na dyblygu gwaith gweinyddol / ychwanegol yn y swyddfa. Nodwyd bod sefydliadau bwyd yn gwerthfawrogi'r Gwasanaeth ac yn cynnig adborth cadarnhaol i'r gwaith. Ategwyd bod y Gwasanaeth yn cefnogi'r economi leol wrth gynnal yr archwiliadau hyn.

- b) Yn ystod y drafodaeth nodwyd y sylwadau canlynol:
- Pryder nad oedd gan y Gwasanaeth adnoddau digonol i gyflawni gofynion yr Asiantaeth Safonau Bwyd yn llawn
  - Bod angen gwella cymwysterau staff
  - Bod angen monitro'r sefyllfa yn aml
  - Y dylid rhoi blaenoriaeth i sefydliadau risg uchel
  - Y dylid ystyried codi ffi am ymweliadau neu gosb am beidio cydymffurfio
- c) Mewn ymateb i sylw ynglŷn â gwella cymwysterau, nodwyd bod cyfres o sesiynau hyfforddi wedi eu cynnal a bod y gwasanaeth yn debygol o gyrraedd y lefel disgwylidiedig.

Mewn ymateb i sylw am godi ffi am ymweliadau, nodwyd bod y sylw wedi ei drafod yn genedlaethol, ond gan fod y gwaith yn statudol, nid oedd modd codi incwm. Ategwyd nad oedd llawer o sgôp i godi ffi am waith o fewn y maes ond gyda hawl darparu cyngor byddai modd ystyried hyn.

PENDERFYNWYD

- **Bod y Pwyllgor yn hapus bod mwyafrif o'r argymhellion wedi eu cyflawni, ond bod pryder o ddiffyg adnoddau i gyflawni'r gwaith statudol o fewn yr amserlen yn creu risg i'r Cyngor ac i drigolion y Sir.**
- **Bod y gwasanaeth yn cyflawni gwaith da o dan amgylchiadau heriol.**
- **Cynnig i'r Adran gyflwyno mwy o wybodaeth a ffeithiau er mwyn herio'r angen am fwy o adnoddau i gyfarch y gofynion statudol.**

8. GORFODAETH GWASTRAFF

- a) Cyflwynwyd adroddiad gan Aelod Cabinet Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn gofyn i'r Pwyllgor am gefnogaeth i sefydlu Tîm Tasg o Aelodau'r Pwyllgor i edrych i mewn i faterion Gorfodaeth Gwastraff ac i bwrpas, cyngori'r Pwyllgor ar y ffordd ymlaen.

Tynnwyd sylw at gefndir y bwriad lle'r oedd cynnig gan gyn Aelod wedi ei fabwysiadu gan y Cyngor Llawn Mawrth 2017, i'r Aelod Cabinet ystyried cyflwyno cosb fel mater o flaenoriaeth i drigolion sydd yn gwaredu eu sbwriel ar ddiwrnod anghywir neu yn y ffordd anghywir.

Awgrymwyd bod angen pedwar aelod o'r Pwyllgor i ymuno â swyddogion perthnasol ar gyfer y Tîm Tasg.

PENDERFYNWYD

- **Derbyn yr egwyddor**
- **Rhaglennu a blaenoriaethu llwyth gwaith y Pwyllgor yn y Cyfarfod Anffurfiol gan fod tri ymchwiliad / gweithgor bellach angen eu cynnal.**
- **Enwebu y Cyngorwyr Stephen Churchman, Keith Jones, Mike Stevens a Catrin Wager fel aelodau i'r Tîm Tasg Gorfodaeth Stryd**

Dechreuodd y cyfarfod am 10:30am a daeth i ben am 12pm

Eitem 5

PWYLLGOR	Pwyllgor Craffu Cymunedau
DYDDIAD	7 Rhagfyr 2017
TEITL	ADOLYGIAD CYNLLUN GWELLA HAWLIAU TRAMWY
AELOD CABINET	Y Cyngorydd Dafydd Meurig
PWRPAS	Adrodd ar gynnydd gyda'r gwaith o baratoi adolygiad o'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy ac i dderbyn barn y Pwyllgor ar y Datganiad Gweithredu drafft.

1. CEFNDIR

- 1.1 Fe adroddwyd i'r Pwyllgor yma ym mis Medi 2016, ac wedyn ym mis Mawrth 2017, ynglŷn â'r bwriad i adolygu'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy (CGHT). Pwrpas yr adroddiad hwn yw diweddarau'r Pwyllgor ar yr hyn sydd wedi ei wneud ac i ofyn am arweiniad ynglŷn â'r Datganiad Gweithredu drafft.
- 1.2 Mae'r CGHT yn ddogfen strategol i'w defnyddio er mwyn cynllunio ar gyfer rheoli, datblygu a hyrwyddo eu rhwydwaith hawliau tramwy. Paratowyd CGHT presennol Gwynedd rhwng 2004 a 2007 a chafodd ei fabwysiadu gan y Cyngor, a'i gyhoeddi, ym mis Hydref 2007.
- 1.3 Hyd oes y CGHT yw deg mlynedd ac yn 2016, cyflwynodd Llywodraeth Cymru ganllawiau i Awdurdodau Lleol ar gyfer adolygu eu Cynlluniau. Mae'r Pwyllgor Craffu eisoes wedi cymeradwyo y dylid cynnal adolygiad o'r CGHT presennol a chyhoeddi cynllun newydd yn unol â'r canllawiau cyn Tachwedd 2018.
- 1.4 Mae'r gwaith o baratoi'r CGHT wedi cael ei rannu i ddau ran, sef:

Rhan 1: Adolygu - yn yr adroddiad yma, rhoddir sylw i'r gofynion canlynol:

- Gwerthuso i ba raddau y cyflawnwyd amcanion y CGHT blaenorol,
- Asesu cyflwr presennol y rhwydwaith a'i hanes,
- Canfod i ba raddau y mae hawliau tramwy lleol Gwynedd yn bodloni gofynion y cyhoedd nawr ac yn y dyfodol.

Rhan 2: Datganiad Gweithredu - mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r prif themâu a fydd yn llywio'r Datganiad Gweithredu yn ogystal â rhestr ddrafft o'r camau gweithredu a fydd, yn eu tro, yn sail i'r rhaglenni gwaith.

- 1.5 Rhaid nodi bod adolygiad y CGHT yn digwydd ar adeg pan mae Llywodraeth Cymru yn ystyried newid deddfwriaethol ym maes mynediad ac maent eisoes wedi cynnal dau ymgynghoriad cyhoeddus ynglŷn â thrawsnewid deddfwriaeth mynediad yng Nghymru. Nid oes unrhyw sicrwydd y bydd newid yn y ddeddfwriaeth ac, os felly, pryd y byddai'n dod yn weithredol. Gan hynny, rhaid i'r adolygiad CGHT fynd yn ei flaen yng nghyd-destun y ddeddfwriaeth bresennol.

2. CASGLU GWYBODAETH AG YMGYSYLLTU

- 2.1 Er mwyn cael darlun o'r sefyllfa gyfredol o safbwynt cyflwr y rhwydwaith hawliau tramwy a chael barn y cyhoedd, ymgymerwyd â'r canlynol:

Ymgynghoriad cyhoeddus - bwriad yr ymgynghoriad oedd casglu barn trigolion Gwynedd ac eraill ar anghenion mynediad. Paratowyd holiaduron digidol yn ogystal â fersiwn papur ar gyfer ei ddsbarthu i Siopau Gwynedd, llyfrgelloedd a chanolfannau hamdden drwy'r Sir. Hwrwyddwyd yr holiadur ar safle we'r Cyngor a drwy gyfryngau cymdeithasol. Cynhaliwyd yr ymgynghoriad rhwng y 10fed o Orffennaf a'r 1af o Fedi 2017.

Derbyniwyd 1,386 o ymatebion dilys, gyda'r mwyafrif helaeth ohonynt (97.1%) yn cael eu derbyn ar-lein. Cyflwynir adroddiad llawn o ganlyniadau'r ymgynghoriad yn Atodiad 1.

Asesiad o gyflwr y rhwydwaith - nid yw'r canllawiau cenedlaethol yn gosod rheidrwydd ar Awdurdodau Lleol i gynnal arolwg manwl o'u rhwydwaith. Serch hynny, credir nad yw'n rhesymol ystyried paratoi CGHT newydd heb ymgymryd â throsolwg o gyflwr ffisegol y rhwydwaith. Yn wahanol i'r sefyllfa pan baratowyd y cynllun gwreiddiol, nid oedd yr adnoddau ar gael y tro yma i gynnal asesiad cynhwysfawr o'r rhwydwaith. Ar yr adeg hynny, penodwyd swyddogion llawn amser ac aseswyd oddeutu 35% o'r rhwydwaith. Y tro yma, defnyddiwyd data o 3 prif ffynhonnell, sef:

- Gwybodaeth wedi'i gasglu gan swyddogion y Cyngor,
- Gwybodaeth wedi'i gasglu gan swyddogion y Parc Cenedlaethol,
- Gwybodaeth wedi'i gasglu gan aelodau Cymdeithas y Cerddwyr fel rhan o'u hymgyrch cenedlaethol *Pathwatch*.

Mae'r wybodaeth yn berthnasol i 998km o lwybrau, neu 26% o'r rhwydwaith.

Ymgynghoriadau eraill - yn ychwanegol i'r uchod, gofynnwyd am farn y tri Fforwm Mynediad Lleol yn ardal Gwynedd ac ymgynghorwyd a chynghorau cymuned a thref dros aeaf 2016 / 17.

3. RHAN 1: YR ADOLYGIAD

- 3.1 Yn y rhan yma o'r adroddiad, cyflwynir trosolwg o ganfyddiadau'r adolygiad i'r materion a nodir yn 1.4. Defnyddir y wybodaeth fel sail i baratoi Datganiad Gweithredu drafft sydd yn rhan 4 o'r adroddiad hwn. Bydd cyfle i roi ystyriaeth fanylach i'r canlyniadau yn y CGHT drafft fydd yn cael ei baratoi dros y misoedd nesaf.

- 3.2 **Gwerthuso i ba raddau y cyflawnwyd amcanion y CGHT blaenorol:** Mae Atodiad 2a yn nodi'r meysydd gweithredu a oedd wedi eu cynnwys yn CGHT 2007 gydag eglurhad os ydynt wedi eu cyflawni neu beidio.

Sylwadau: Mae'n rhesymol i gasglu bod y mwyafrif o'r gweithredoedd wedi eu cyflawni'n llawn neu'r rhannol. Fodd bynnag, wrth ystyried y camau sydd heb eu gweithredu'n llawn neu'n rhannol, dylid nodi'r ffactorau canlynol:

- Mae sawl gweithred, er enghraifft cynigion 1/3 a 4/4, yn cynnig opsiynau gwahanol a oedd yn ddibynnol ar adnoddau, cyllid neu staff. Ar y cyfan, nid yw'r cynigion a oedd angen yr adnoddau mwyaf wedi eu cyflawni. Amcangyfrifir y byddai angen lleiafswm o £8miliwn o gyllid ychwanegol i weithredu'r cynigion delfrydol yn y CGHT blaenorol.
- Gellir dadlau nad yw'n rhesymol i lunio rhaglen waith mor gynhwysfawr dros gyfnod mor hir gan na ellir rhagweld dylanwadau, megis:
  - newid yn yr hinsawdd ariannol
  - newid ym mlaenoriaethau cyrff allweddol fel Llywodraeth Cymru a Chyfoeth Naturiol Cymru
- Nid yw pob gweithred yn fesuradwy.

Mae'n bwysig tynnu sylw at y llwyddiannau dros y 10 mlynedd ddiwethaf a nodi'r rhai ohonynt yn Atodiad 2a. Ariannwyd y mwyafrif o'r cynlluniau drwy grantiau Llywodraeth Cymru a chronfeydd Ewropeaidd.

3.3 **Asesiad o gyflwr y rhwydwaith a'i hanes:** Gwelir Atodiad 2b

Sylwadau

- Mewn ymateb i gwestiwn 3.10 (problemau ar hawliau tramwy), roedd 61.2% o rai wnaeth ateb wedi dod ar draws problem wrth ddefnyddio hawliau tramwy. O'r problemau a adnabuwyd, diffyg arwyddion neu arwyddion camarweiniol oedd y brif broblem. Mae'r diffyg yma yn cael ei amlygu hefyd yn yr arolwg cyflwr.
- Roedd rhwystrau bwriadol yn broblem ddifrifol neu ddifrifol iawn ym marn 54.3% o rai wnaeth ateb yr holiadur.
- Gwelir yn yr ymateb i gwestiwn 25 (blaenoriaethu adnoddau) bod peth anfodlonrwydd gyda'r drefn categoreiddio ac, yn wir, nifer cymharol isel oedd yn gefnogol i gadw at y safiad presennol o flaenoriaethu categorïau 1 a 2 yn unig. Roedd y drefn categoreiddio yn ddull o ymateb i'r sefyllfa ariannol ac wedi ei anelu at adnabod y llwybrau mwyaf poblogaidd a oedd yn gwasanaethu cymunedau neu'n creu rhwydweithiau cyfleus a deniadol i bobl leol a thwristiaid. Mae'n rhaid cydnabod bod angen asesu a diweddarau'r drefn categoreiddio i adlewyrchu newidiadau a datblygiadau fel y Llwybr Arfordir sydd wedi digwydd dros y 10 mlynedd ddiwethaf. Sut bynnag, mae'n anodd gweld bod opsiwn arall ar gael ar gyfer blaenoriaethu adnoddau sy'n ymarferol a theg ac y gellir ei fabwysiadu.

3.4 **Y graddau mae hawliau tramwy lleol yn bodloni gofynion nawr ac yn y dyfodol:** Cyfeirir at Atodiad 1, Adroddiad Holiadur Hawliau Tramwy.

Casgliadau

- Mewn ymateb i gwestiwn 3.16: "Ydych yn credu fod y rhwydwaith hawliau tramwy presennol yn addas ac yn cwrdd â gofynion y mwyafrif o ddefnyddiwr?"

Yr ateb oedd 44% ydyw, 41% nac ydyw a 15% dim ateb.

Mae'r ateb yma i weld yn dangos bod rhaniad barn eithaf cyfartal rhwng bodlonrwydd gyda'r rhwydwaith presennol a dymuniad i weld newid. O'r rai a oedd o'r farn nad yw'r rhwydwaith yn cwrdd â'u gofynion, roedd nifer uchel yn credu dylid cael rhagor o lwybrau aml bwrpas fyddai'n addas ar gyfer marchogaeth a beicio.

- Mae'r dyhead am ragor o lwybrau aml ddefnydd yn nod dylid ei gefnogi ond rhaid cydnabod bod deddfwriaeth bresennol yn aml yn rhwystr i newid statws llwybrau, er enghraifft newid statws llwybr troed i lwybr marchogaeth fyddai hefyd yn caniatáu beicio.
Tynni'r sylw at gynnis Llywodraeth Cymru yn eu dogfen ymgynghorol "Rheoli Adnoddau Naturiol Cymru yn Gynaliadwy" y dylid newid deddfwriaeth i ganiatáu beicio a marchogaeth ar bob llwybr troed. Sylw'r Cyngor ar y cynnis oedd y byddai'n anymarferol i'w weithredu ac yn debygol o achosi anghydfod rhwng defnyddwyr a rheolwyr tir.
- Mae'r galw am gylchdeithiau lleol yn uchel ymysg pobl sydd wedi ymateb i gwestiwn 3.12 yn yr holiadur.

4. RHAN 2: Y DATGANIAD GWEITHREDU

4.1 Yn y Datganiad Gweithredu, mae angen adnabod y prif themâu gwaith a'r camau gweithredu ar gyfer oes y CGHT newydd. Dyma fydd sail ar gyfer paratoi rhaglenni gwaith mwy manwl. Yn wahanol i'r cynllun blaenorol, bydd y mwyafrif o'r rhaglen waith yn cael ei lunio ar gyfer blwyddyn neu ddwy yn hytrach na chyfnod o 10 mlynedd. Bydd gweithredu yn y modd yma yn arwain at raglenni gwaith realistic a chyraeddadwy yn ogystal ag osgoi rhai o wendidau'r cynllun blaenorol.

4.2 Wrth baratoi'r Datganiad Gweithredu, rhoddir ystyriaeth i'r sylwadau yn rhan 3 o'r adroddiad hwn.

4.3 Mae'n anorfod bod rhaid ystyried y rhaglen weithredol yng nghyd-estyn adnoddau. Tynni'r sylw'r Pwyllog i'r ffactorau canlynol:

- Yn 2007/08, roedd y gyllideb graidd ar gyfer cynnal hawliau tramwy yn £351,000. Yn 2017/18, mae wedi lleihau i £175,000 sy'n cynnwys cefnogaeth i'r cynghorau cymuned. Gyda'r lleihad mewn cyllidebau, rhoddwyd blaenoriaeth i lwybrau categori 1 a 2 yn unig. Yn anffodus mae'n anorfod bydd y sefyllfa gyllidol yn arwain at ddirywiad yng nghyflwr y rhwydwaith dros y blynyddoedd nesaf.

Nid yw'r ffigyrau hyn yn cynnwys gwariant y Parc Cenedlaethol ar lwybrau na'r grant a dderbynnir tuag at gynnal y Llwybr Arfordir.

- Hyd at 2016/17, roedd £70,000 y flwyddyn yn cael ei glustnodi tuag at gefnogi gwaith cynnal a chadw gan y cynghorau cymuned. Yn 2017/18, lleihawyd y cyfraniad i £35,000.
- Yn 2007/08 roedd 16.5 aelod o staff llawn amser yn ymwneud a rheoli, cynnal a datblygu hawliau tramwy a chyfluoedd mynediad eraill e.e. Lonydd Glas. Yn 2017/18, mae'r nifer o staff llawn amser wedi lleihau i 8.5 gyda 2 aelod o staff ar gytundebau dros dro.

4.4 Datganiad Gweithredu drafft.

Prif Thema 1. Cynnal y rhwydwaith presennol

Cam Gweithredu 1.1

Blaenoriaethi'r adnoddau i gynnal llwybrau o fewn categori 1 a 2. Bydd y llwybrau sy'n cael eu hyrwyddo gan y Cyngor a APCE yn disgyn o fewn y categorïau yma, ynghyd a llwybrau eraill megis y rhwydwaith Lonydd Glas. Bydd angen ail edrych ar y cam yma yn dilyn adolygiad o'r drefn categoreiddio.

Eglurhad

Er bod beirniadaeth o'r drefn categorïau; yn y tymor byr, dyma'r drefn fwyaf ymarferol fydd yn galluogi i'r llwybrau mwyaf poblogaidd fod mewn cyflwr derbyniol. Rhaid cydnabod y bydd diffyg cynnal ar weddill y rhwydwaith yn arwain at ddirywiad pellach yng nghyflwr llawer o lwybrau yn ogystal ag ôl-groniad o waith a chostau os am eu hadfer i safon dderbyniol.

Yn ystod oes y CGHT, gellir adolygu'r safiad yma mewn ymateb i unrhyw newid mewn deddfwriaeth neu argaeledd adnoddau.

Cam Gweithredu 1.2

Parhau i gydweithio gyda chynghorau cymuned a thref i gefnogi gwaith o gynnal llwybrau sy'n bwysig yn lleol.

Eglurhad

Dangosodd ymarferiad ymgysylltu dros aeaf 2016/17 bod y mwyafrif helaeth o gynghorau cymuned a thref yn awyddus i weld llwybrau poblogaidd yn cael eu cynnal. Roedd dealltwriaeth ymysg llawer o'r cynghorau bod cyfleoedd mynediad yn bwysig i'r economi a llesiant pobl leol. Mae cael trefniant cydweithio gyda'r cynghorau yn lleihau llwyth gwaith i'r Cyngor a'r APCE.

Cam Gweithredu 1.3

Cefnogi gwaith gan wirfoddolwyr a mudiadau lleol i gynnal hawliau tramwy.

Eglurhad

Mae asesiad Llesiant Gwynedd a Môn yn cyfleu pa mor bwysig yw'r Amgylchedd Naturiol i bobl Gwynedd ac mae cydnabyddiaeth bod cymryd rhan mewn gwaith ymarferol o fewn eu cymunedau o fudd i iached a lles unigolion.

Mae unigolion a mudiadau eisoes yn cyfrannu tuag at gynnal hawliau tramwy a chafwyd sylwadau mewn ymateb i'r holiadur yn gofyn i'r Cyngor gynnig mwy o gyfleoedd gwirfoddoli.

Prif Thema 2 : Rheoli'r rhwydwaith

Cam Gweithredu 2.1

Adolygu a diweddarau dogfen Polisiâu Hawliau Tramwy Cyhoeddus.

Eglurhad

Dylid diweddarau'r ddogfen er mwyn adlewyrchu'r newidiadau mewn adnoddau a phwyslais ers 2007.

Cam Gweithredu 2.2

Adolygu a diweddarau'r drefn o gategoreiddio hawliau tramwy.

Eglurhad

Sefydlwyd y drefn categoreiddio dros 10 mlynedd yn ôl gyda mewnbwn y cyngorau cymuned a thref. Pwrpas categoreiddio oedd blaenoriaethu'r adnoddau cynnal a chadw oedd ar gael. Gyda lleihad o 50% yn y gyllideb cynnal ers 2007/08, mae'r angen i flaenoriaethu yn bwysicach byth. Pwysleisir nad yw cynnwys llwybr mewn categori isel yn golygu nad oes gan y Cyngor ddyletswydd statudol i'w gynnal.

Mae'n amlwg erbyn hyn nad yw'r categorïau presennol mewn sawl achos yn adlewyrchu defnydd a blaenoriaethau lleol; yn enwedig wrth ystyried cysylltiadau posibl ar gyfer cynlluniau Teithio Llesol a chylchdeithiau lleol.

Cam Gweithredu 2.3

Cryfhau trefniadau cydweithio gydag Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri.

Eglurhad

Mae llawer eisoes yn cael ei wneud ar y cyd rhwng Cyngor Gwynedd a'r Parc Cenedlaethol. Mae'n synhwyrol ar adeg lle mae adnoddau'n brin bod camau ymarferol yn cael eu cymryd i wneud y defnydd gorau o sgiliau staff ac adnoddau'r ddau gorff er budd cymunedau ac economi Gwynedd.

Prif Thema 3 : Cynnal a diweddarau'r map diffiniol a datganiadau

Cam Gweithredu 3.1

Parhau i gynnal a diweddarau'r map diffiniol a'r datganiadau swyddogol

Eglurhad.

Mae'r map diffiniol a'r datganiadau swyddogol yn gofnod o fodolaeth a statws hawliau tramwy sydd wedi eu paratoi a'u mabwysiadu yn dilyn trefn gyfreithiol drwyadl a hirfaith. Y map diffiniol a'r datganiad yw'r dystiolaeth bwysicaf o bell ffordd os codi'r amheuaeth ynglŷn â bodolaeth neu statws hawl tramwy.

Cam Gweithredu 3.2

Cefnogi ceisiadau i ddiwygio'r map swyddogol ar gyfer creu hawliau tramwy newydd neu i gadarnhau hawliau uwch os yw'r newidiadau o fudd sylweddol i'r nifer mwyaf o ddefnyddwyr.

Eglurhad

Mae'r drefn bresennol o greu neu newid statws hawliau tramwy yn gallu bod yn gymhleth ac yn drwm o ran amser ac adnoddau staff. Rhaid i'r Cyngor roi ystyriaeth i bob cais i ddiwygio'r map swyddogol ond dylid blaenoriaethu ceisiadau fydd yn dod a'r budd mwyaf i'r nifer mwyaf o ddefnyddwyr.

Prif Thema 4 : Uwchraddio a gwella'r rhwydwaith

Cam Gweithredu 4.1

Cefnogi datblygiad llwybrau cylch sy'n gwasanaethu cymunedau lleol neu'n cysylltu â chyrchfannau ac atyniadau poblogaidd.

Eglurhad

Mae'r holiadur yn dangos fod llwybrau cylch yn bwysig i lawer o ddefnyddwyr gan eu bod yn adnodd sy'n gyfleus ar gyfer hamdden a chadw'n heini. Bydd yn bosibl cynnwys rhai llwybrau o fewn rhaglenni gwaith i ddatblygu llwybrau Teithio Llesol.

Cam Gweithredu 4.2

Cefnogi rhagor o lwybrau aml ddefnydd - cerdded, cadair olwyn, beicio a marchogaeth - os gellir dangos fod y llwybrau am wasanaethu carfan sylweddol o'r gymuned.

Eglurhad

Mae'r holiadur yn dangos galw cryf am lwybrau aml ddefnydd. Fodd bynnag, rhaid blaenoriaethu llwybrau sydd am ddod a'r budd mwyaf i nifer mwyaf o ddefnyddwyr. Mae'n debygol gellir datblygu rai llwybrau o fewn rhaglenni gwaith Teithio Llesol. Dylid manteisio lle'n bosibl o raglenni grant i wneud gwelliannau mawr ac i gydweithio gyda mudiadau sy'n cynrychioli defnyddwyr.

Cam Gweithredu 4.3

Parhau i weithredu yn unol ag egwyddor yr opsiwn lleiaf cyfyngol.

Eglurhad

Gweithredwyd yn unol â'r egwyddor leiaf cyfyngol (gosod giatiau yn lle camfeydd neu dim dodrefn o gwbl) ers 2007. Dylid parhau i wella'r ddarpariaeth sy'n cwrdd â gofynion defnyddwyr sy'n llai abl.

Prif thema 5 : Gwybodaeth a hyrwyddo

Cam Gweithredu 5.1

Darparu map ar-lein sy'n dangos y rhwydwaith hawliau tramwy a chyfleoedd mynediad.

Eglurhad

Mae'n arferol erbyn hyn i droi at y we i gael gwybodaeth. Ar hyn o bryd, nid yw'r Cyngor yn darparu gwybodaeth gynhwysfawr i bobl Gwynedd ar safle we'r Cyngor ynglŷn â'r cyfleoedd mynediad sydd ar gael iddynt. Mae gwybodaeth ar gael ar safle we'r Parc Cenedlaethol ac mae'r prif deithiau yn cael eu hyrwyddo ar safle we Eryri Mynyddoedd ac Mor.

Cam Gweithredu 5.2

Cydweithio gydag Adrannau eraill o'r Cyngor ac asiantaethau eraill i hyrwyddo a marchnata hawliau tramwy ac asedau naturiol Gwynedd.

Eglurhad

Mae twristiaeth yn rhan allweddol o economi Gwynedd sy'n cynnal dros 15,000 o swyddi. Mae 60% o ymwelwyr wedi nodi mai cerdded yw'r prif reswm pam eu bod yn ymweld â Gwynedd.

5. Y CAMAU NESAF

5.1 Yn dilyn derbyn sylwadau'r Pwyllgor ar y Datganiad Gweithredu Drafft, dyma ragwelir bydd y camau nesaf :

- Rhoi cyfle i'r Parc Cenedlaethol roi sylw ar y Datganiad Gweithredu drafft,
- Ymgynghori gyda'r Fforymau Mynediad Lleol,
- Cyflwyno fersiwn drafft cyflawn o'r CGHT i'r Pwyllgor yma yn ystod gwanwyn 2018 a derbyn cefnogaeth i'w ddefnyddio ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus,
- Cyfnod o ymgynghoriad cyhoeddus ar y cynllun drafft am leiafswm o 12 wythnos. Anelir i gynnal yr ymgynghoriad yn ystod misoedd Mai, Mehefin a Gorffennaf 2018.
- Medi / Hydref 2018 - dychwelyd i'r Pwyllgor gyda fersiwn terfynol o'r CGHT.
- Cyn diwedd Tachwedd 2018 - derbyn cymeradwyaeth y Cyngor a'r Parc Cenedlaethol i fabwysiadu a chyhoeddi'r Cynllun newydd

6. ARGYMHELLIAD

6.1 Gofynnir i'r Pwyllgor am eu barn ar y Datganiad Gweithredu drafft ac i gymeradwyo'r camau nesaf tuag at baratoi'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy.

6.2 Cyflwyno adroddiad cynnydd i'r Pwyllgor Craffu mewn oddeutu 6 mis.

Holiadur Hawliau Tramwy

Dyddiad Cyflwyno: 2017-10-09

Awduron: Tîm Ymchwil a Dadansoddeg

Cynnwys

	Tudalen
Cyflwyniad	3
Methodoleg	5
Ymatebion i'r holiaduron	6
Eich defnydd o hawliau tramwy	7
Eich barn	16
Eich barn o hawliau tramwy	23

1. Cyflwyniad

Mae Cyngor Gwynedd ar y cyd ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn bwriadu adolygu'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy (CGHT).

Dogfen strategol yw'r CGHT i'w defnyddio gan Awdurdodau Lleol er mwyn cynllunio ar gyfer rheoli, datblygu a hyrwyddo eu rhwydwaith hawliau tramwy. Bydd y CGHT yn gosod fframwaith ar gyfer adnabod, blaenoriaethu a chynllunio ar gyfer gwelliannau i'w rhwydwaith hawliau tramwy a mynediad i gefn gwlad er budd cerddwyr, beicwyr, marchogwyr, unigolion sydd â phroblemau symudedd ac eraill.

Mae Hawliau Tramwy yn cynnwys llwybrau troed, marchogaeth a chilffyrdd (lonydd cul fel arfer, yn aml heb wyneb), ond nid ydynt yn cynnwys ffyrdd.

Fel rhan o'r adolygiad, roedd y gwasanaeth yn awyddus i gael barn trigolion i'w cynorthwyo i gynllunio ar gyfer sut y gallent wella a chynnal y rhwydwaith Hawliau Tramwy yng Ngwynedd. Bydd yr ymatebion i'r holiadur felly yn cael eu hystyried wrth adolygu'r CGHT.

Y System Gategoreiddio

Mae'r drefn hon o gategoreiddio hawliau tramwy wedi cael ei mabwysiadu gan Gyngor Gwynedd er mwyn helpu blaenoriaethu adnoddau tuag at gynnal y rhwydwaith hawliau tramwy. Mae mwyafrif o hawliau tramwy'r sir yn disgyn i un o bedwar categori. Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn rhoi blaenoriaeth i lwybrau yng nghategoriau 1 a 2 sef oddeutu 45% o'r rhwydwaith.

Categori 1

Mae'r mwyafrif o'r llwybrau hyn eisoes yn cael eu defnyddio'n helaeth ac yn ffurfio cysylltiadau o fewn trefi, pentrefi neu rhwng cyfleusterau trafniadaeth gyhoeddus, meysydd parcio ac atyniadau. Maent yn cynnwys:

- Lwybrau a theithiau sy'n cael eu hyrwyddo gan Gyngor Gwynedd a'r Parc Cenedlaethol gan gynnwys y Llwybr Arfordir.
- Lwybrau sy'n cysylltu ardaloedd trefnol neu lwybrau o fewn ardaloedd trefol.
- Y rhwydwaith Lonydd Glas a llwybrau sydd â photensial uchel i'w datblygu i fod yn llwybrau "Teithio Llesol".

Categori 2

Llwybrau poblogaidd a ddefnyddir yn bennaf er pleser gan gynnwys llwybrau o amgylch cymunedau, teithiau cylch neu fynediad i dir agored neu draethau. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Lwybrau sy'n cael eu hyrwyddo gan Gyngor Gwynedd, y Parc Cenedlaethol a mudiadau cymunedol gan gynnwys y Cynghorau Cymuned.
- Lwybrau sy'n llai tebygol o fod yn addas ar gyfer eu datblygu i fod yn llwybrau "Teithio Llesol".

Categori 3

3

Llwybrau nad ydynt yn cael eu defnyddio'n aml yw'r rhain, ond sydd er hynny yn ffurfio cysylltiadau rhwng llwybrau yng nghategoriâu 1 a 2. Maent yn llwybrau sydd a'r potensial i'w defnyddio i annog cerdded rhwng cymunedau neud i ffurfio rhan o daith y gellir ei hyrwyddo yn y dyfodol.

Categori 4

Llwybrau heb unrhyw ddefnydd na photensial amlwg lle ceir dewis amgen cyfagos o lwybrau mewn categorïau uwch. Fel arfer nid oes iddynt fawr ddim potensial i greu cysylltiadau defnyddiol nac i ffurfio rhan o daith i'w hyrwyddo. Maent hefyd yn cynnwys llwybrau sydd ag amheuaeth ynglŷn â'u statws a hynny'n annhebygol o gael ei ddatrys.

Mae'r holiadur yn rhan o'r gwaith rhagbaratoi ar gyfer adolygiad Cynllun Gwella Hawliau Tramwy, sy'n ofynnol i'r Cyngor ei baratoi yn unol â Deddf Cefn Gwlad a Mynediad 2000. Bydd yr holiadur yma yn cynorthwyo i greu darlun o anghenion mynediad trigolion Gwynedd er mwyn gallu cynllunio sut i wella a chynnal y rhwydwaith Hawliau Tramwy yng Ngwynedd. Mae'r adroddiad hwn yn dadansoddi canlyniadau'r holiadur.

2. Methodoleg

Er mwyn canfod barn trigolion Gwynedd ar anghenion mynediad er mwyn gallu bwydo i mewn i'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy, defnyddiwyd holiadur fel dull casglu gwybodaeth.

Mae'r holiadur yma yn seiliedig ar arolwg hamdden awer agored Cymru gan Cyfoeth Naturiol Cymru.

Agorwyd y cyfnod ymateb i'r holiadur ar yr 10fed o Orffennaf hyd at 1af o Fedi 2017.

Fe osodwyd holiadur digidol ar dudalen 'Dweud eich dweud', sef safle ymgynghoriadau ar wefan y Cyngor, er mwyn casglu barn y cyhoedd cyffredinol.

Darparwyd copïau papur o'r holiadur ym mhob un o Siopau Gwynedd, ynghyd a'r llyfrgelloedd a chanolfannau hamdden ar draws y sir yn ogystal.

Cafodd yr ymgynghoriad ei hyrwyddo trwy'r dudalen 'Dweud eich dweud', a hefyd trwy gyfryngau cymdeithasol y Cyngor, sef Facebook a Thrydar. Roedd yr holiadur hefyd yn cael ei hybu gan Parc Cenedlaethol Eryri.

Derbyniwyd ymatebion drwy'r post a drwy holiaduron ar-lein.

3. Ymatebion i'r holiaduron

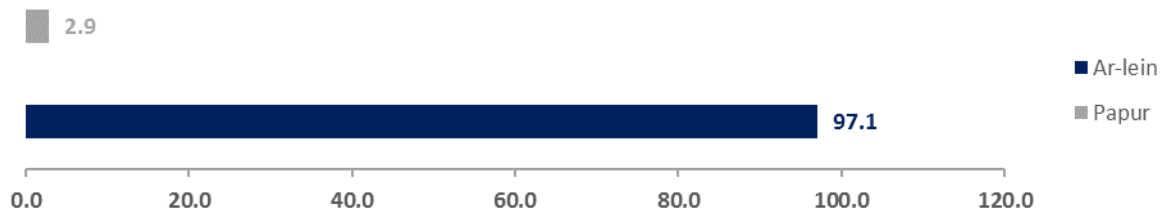
Bydd y rhan yma o'r adroddiad yn dadansoddi ymatebion i'r holiaduron.

3.01 Sut derbyniwyd ymatebion?

Derbyniwyd cyfanswm o 1,386 o ymatebion dilys i'r holiadur.

Dengys yn *Graff001* rhaniad ffurf ateb yr holiaduron. Gwelir fod y nifer helaeth, sef 97.1% (Nifer=1,346) o'r ymatebion wedi cael eu llenwi ar-lein. Tra bod niferoedd ateb papur, 2.9% (N=40) yn isel iawn o gymharu.

Graff001

Eich defnydd o Hawliau Tramwy

3.02 Cwestiwn 1. Pa mor aml ydych chi'n defnyddio hawliau tramwy ar gyfer rhai o'r gweithgareddau isod?

Gweler o'r tabl isod mai'r fath o weithgaredd fwyaf poblogaidd i'w wneud ar gyfer defnyddio hawliau tramwy yw cerdded - gyda bron i hanner (43.6%) o'r ymatebwyr yn nodi eu bod yn cerdded bob dydd, a bron i un o bob pump (18.0%) yn nodi eu bod yn cerdded dwywaith yr wythnos. Yr ail weithgaredd fwyaf poblogaidd yw beicio - ond mae pobl yn gwneud hyn yn llai aml na cherdded (ychydig dros 25% yn ei wneud o leiaf un waith yr wythnos). Mae niferoedd sydd yn marchogaeth yn isel iawn i gymharu, bron i 15% yn ei wneud o leiaf un waith yr wythnos.

Tabl001

	Bob dydd	Dwywaith yr wythnos	Wythnosol	Misol	Weithiau	Byth	Dim ateb
Cerdded	43.6%	18.0%	18.2%	6.8%	6.9%	2.0%	4.5%
Beicio	5.3%	9.7%	11.5%	9.7%	16.2%	18.0%	29.6%
Marchogaeth	6.3%	4.2%	4.3%	0.8%	4.6%	43.7%	36.1%
Ceffyl a throl	0.6%	0.2%	0.6%	0.5%	2.0%	50.6%	45.4%
Arall	2.4%	2.5%	2.1%	0.8%	2.3%	38.5%	51.4%

3.03 Cwestiwn 2. Os arall, nodwch pa weithgaredd?

Rhai gweithgareddau oedd yn cael eu nodi ar wahân i'r uchod oedd rhedeg, caiacio / canwio a dreifio.

3.04 Cwestiwn 3. Os ydych wedi nodi 'Byth' ar gyfer unrhyw un o'r uchod, beth yw eich prif reswm / resymau dros beidio defnyddio Hawliau Tramwy?

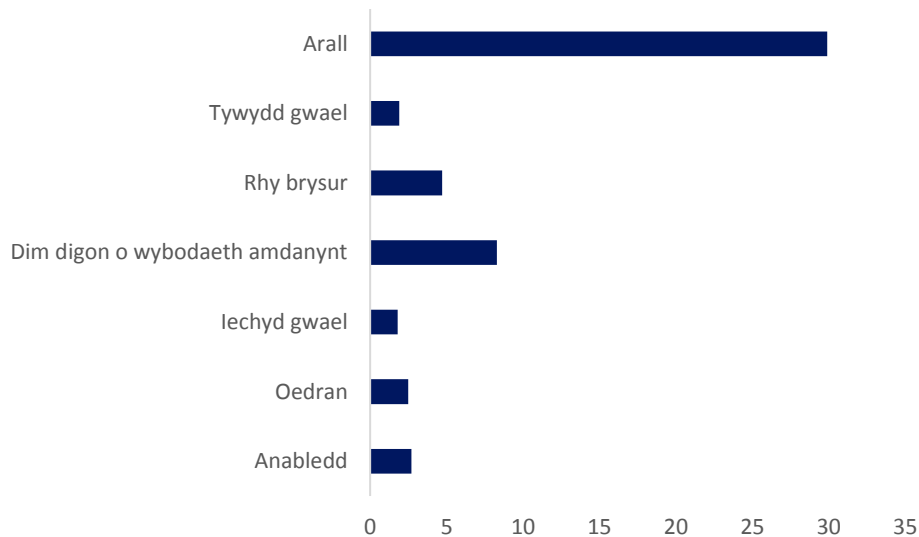
Gweler o'r tabl isod mai'r rheswm mae'r rhan fwyaf o bobl yn ei rhoi am beidio ag defnyddio hawliau tramwy yw bod ddim digon o wybodaeth amdanynt (8.3%, N=115). Gweler yr holl ymatebion yn *Nhabl002*.

Tabl002

	Nifer	Canran
Anabledd	37	2.7
Oedran	34	2.5
Iechyd gwael	25	1.8
Dim digon o wybodaeth amdanynt	115	8.3
Rhy brysur	65	4.7

Tywydd gwael	26	1.9
Arall	415	29.9
<i>Ni fydd y canrannau yn adio i 100 gan fod hwn yn gwestiwn aml-ddewis</i>		

I'r rhai a nododd 'Arall', sef 29.9% (N=415) y rheswm a roddwyd oedd eu bod ddim yn berchen ar un ai ceffyl a throl neu feic.

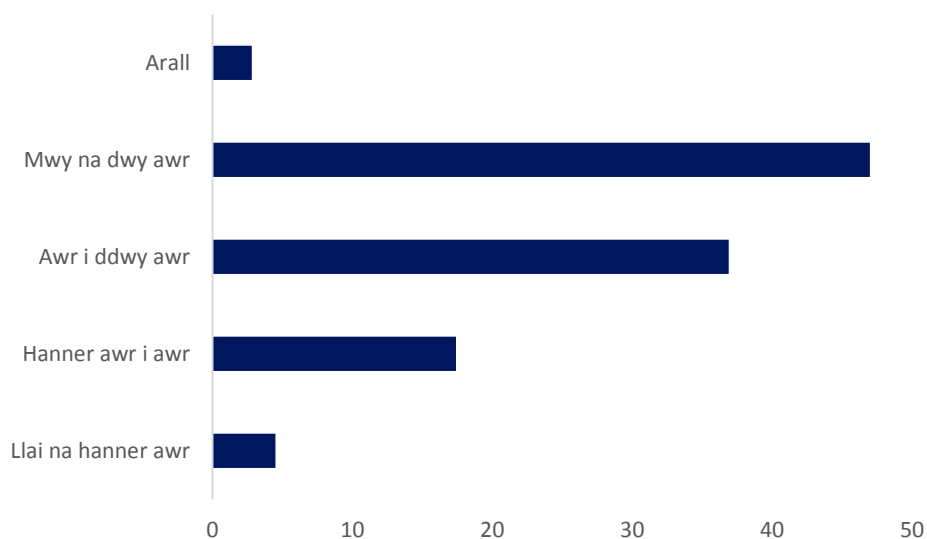
3.05 Cwestiwn 4. Faint o amser ydych chi'n treulio yn gwneud y gweithgareddau yma ar un tro?

Yr ateb fwyaf cyffredin i'r cwestiwn yma oedd 'mwy na dwy awr' gyda bron i hanner (47.0%, N= 652) o'r ymatebwyr yn nodi hyn. Roedd ychydig dros draean o'r ymatebwyr (36.9%, N=512) yn nodi eu bod yn gwneud y gweithgareddau am awr i ddwy awr, gyda bron i un o bob pump o'r ymatebwyr (17.4%, N=241) yn nodi eu bod yn gwneud y gweithgareddau am hanner awr i awr.

Tabl003

	Nifer	Canran
Llai na hanner awr	62	4.5
Hanner awr i awr	241	17.4
Awr i ddwy awr	512	36.9
Mwy na dwy awr	652	47.0
Arall	39	2.8
<i>Ni fydd y canrannau yn adio i 100 gan fod hwn yn gwestiwn aml-ddewis</i>		

O'r rhai oedd wedi nodi 'arall' roedd yr atebion yn amrywio o nodi eu bod yn gwneud gweithgareddau trwy'r dydd i nodi bod yr amseroedd mae nhw'n gwneud gweithgareddau yn amrywio gan ddibynnu ar y gweithgaredd a'r sefyllfa.

3.06 Cwestiwn 5. Beth yw eich prif resymau am ddefnyddio Hawl Tramwy?

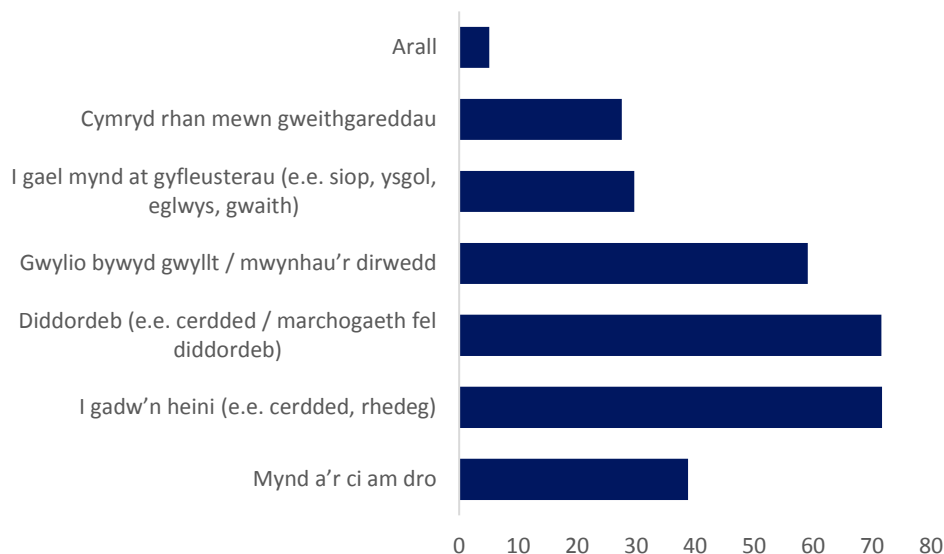
Gweler fod bron i dri chwarter o'r ymatebwyr yn defnyddio hawliau tramwy i gadw'n heini (71.7%, N=994) ac oherwydd diddordeb (71.6%, N=993). Mae nifer fawr hefyd yn eu defnyddio ar gyfer gwyllo bywyd gwyllt / mwynhau'r dirwedd (59.1%, N=819).

Tabl004

	Nifer	Canran
Mynd a'r ci am dro	538	38.8
I gadw'n heini (e.e. cerdded, rhedeg)	994	71.7
Diddordeb (e.e. cerdded / marchogaeth fel diddordeb)	993	71.6
Gwyllo bywyd gwyllt / mwynhau'r dirwedd	819	59.1
I gael mynd at gyfleusterau (e.e. siop, ysgol, eglwys, gwaith)	412	29.7
Cymryd rhan mewn gweithgareddau	382	27.6
Arall	71	5.1
Cyfanswm		
<i>Ni fydd y canrannau yn adio i 100 gan fod hwn yn gwestiwn aml-ddewis</i>		

O'r rhai oedd yn nodi 'arall', roedd rhesymau yn cynnwys pethau fel gweithio / mynd i'r gwaith a chael i ffwrdd o lonydd.

3.07 Cwestiwn 6. Pa rai o'r dulliau yma o fynd i gefn gwlad ydy'r gorau gennyh chi?

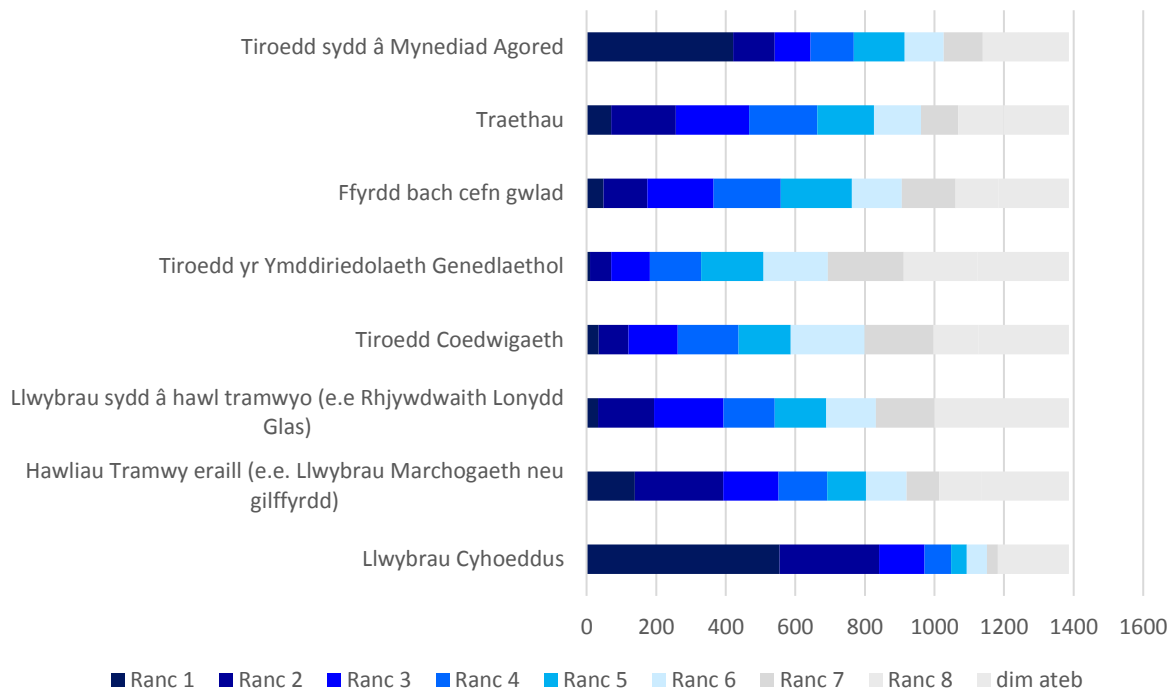
Roedd y cwestiwn yma yn gofyn i ymatebwyr rancio'r dulliau o 1 i 8. Gweler mai'r dulliau sydd yn cael eu rancio yn uchaf yw llwybrau cyhoeddus a thiroedd sydd â mynediad agored. Tra'r rhai sy'n rancio yn isaf yw tiroedd yr ymddiriedolaeth genedlaethol, traethau a thiroedd coedwigaeth.

Tabl005

	Ranc 1	Ranc 2	Ranc 3	Ranc 4	Ranc 5	Ranc 6	Ranc 7	Ranc 8
Llwybrau Cyhoeddus	555 (40.0)	286 (20.6)	130 (9.4)	77 (5.6)	45 (3.2)	58 (4.2)	31 (2.2)	41 (3.0)
Hawliau Tramwy eraill (e.e. Llwybrau Marchogaeth neu gilffyrdd)	139 (10.0)	254 (18.3)	159 (11.5)	140 (10.1)	111 (8.0)	117 (8.4)	94 (6.8)	122 (8.8)
Llwybrau sydd â hawl tramwyo (e.e. Rhwydwaith Lonydd Glas)	33 (2.4)	161 (11.6)	200 (14.4)	147 (10.6)	148 (10.7)	143 (10.3)	168 (12.1)	128 (9.2)
Tiroedd Coedwigaeth	35 (2.5)	85 (6.1)	142 (10.2)	175 (12.6)	150 (10.8)	212 (15.3)	198 (14.3)	129 (9.3)
Tiroedd yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol	10 (0.7)	61 (4.4)	111 (8.0)	147 (10.6)	180 (13.0)	185 (13.3)	218 (15.7)	212 (15.3)
Ffyrdd bach cefn gwlad	49 (3.5)	126 (9.1)	190 (13.7)	193 (13.9)	205 (14.8)	143 (10.3)	155 (11.2)	123 (8.9)

Traethau	71 (5.1)	186 (13.4)	210 (15.2)	196 (14.1)	163 (11.8)	135 (9.7)	107 (7.7)	131 (9.5)
Tiroedd sydd â Mynediad Agored	421 (30.4)	120 (8.7)	103 (7.4)	124 (8.9)	146 (10.5)	113 (8.2)	112 (8.1)	104 (7.5)
<i>Ni fydd y canrannau yn adio i 100 gan fod hwn yn cwestiwn aml-ddewis</i>								

Graff004

3.08 Cwestiwn 7. Os ydych yn ddefnyddiwr Hawliau Tramwy, pa rai o'r canlynol fydddech yn mynd efo chi / defnyddio?

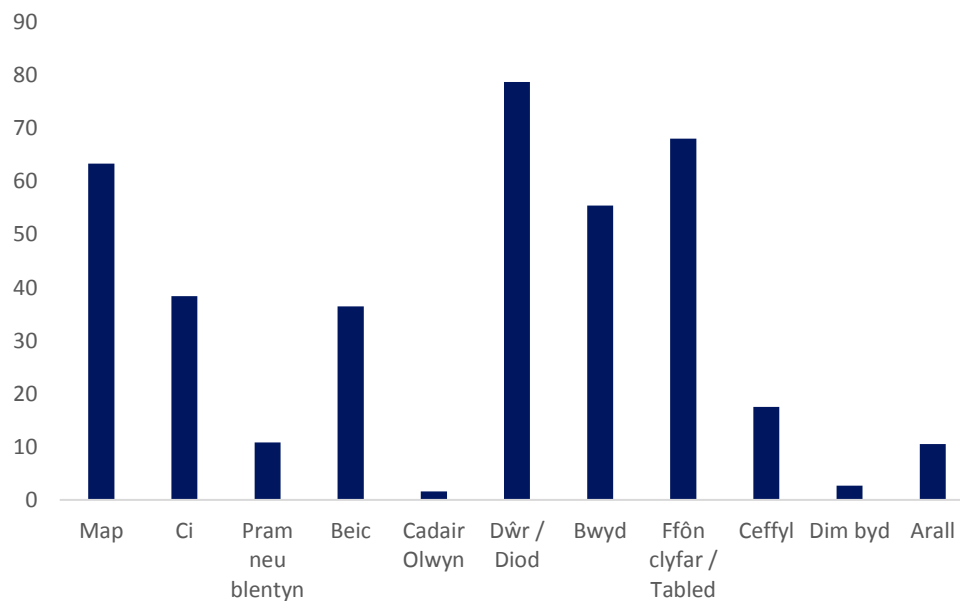
Gweler o'r tabl isod mai'r pethau roedd pobl yn fwyaf tebygol o fynd efo nhw pan yn defnyddio hawliau tramwy oedd dwr/diod (78.8%, N=1,092), ffon clyfar neu tabled (68.1%, N=944) a map (63.4%, N=879). Nododdd nifer bychan y buasen yn mynd a cadair olwyn (1.6%, N=22). Roedd rhai o'r atebion 'arall' yn cynnwys dillad addas, ysbieन्द्रych a cwmpawd.

Tabl006

	Nifer	Canran
Map	879	63.4
Ci	532	38.4
Pram neu blentyn	149	10.8
Beic	506	36.5
Cadair Olwyn	22	1.6

Dŵr / Diod	1092	78.8
Bwyd	769	55.5
Ffôn clyfar / Tabled	944	68.1
Ceffyl	242	17.5
Dim byd	38	2.7
Arall	146	10.5
<i>Ni fydd y canrannau yn adio i 100 gan fod hwn yn gwestiwn aml-ddewis</i>		

Graff005

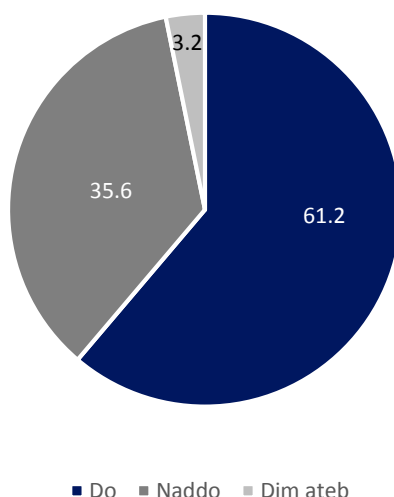
3.09 Cwestiwn 8. Ydych chi wedi dod ar draws unrhyw broblemau wrth ddefnyddio hawliau tramwy yng Ngwynedd?

Mae dros hanner (61.2%, N=848) yr ymatebwyr wedi dod ar draws unrhyw broblemau wrth ddefnyddio hawliau tramwy yng Ngwynedd.

Tabl007

	Nifer	Canran
Do	848	61.2
Naddo	493	35.6
Dim ateb	45	3.2
Cyfanswm	1386	100%

Graff006

3.10 Cwestiwn 9. Ydych chi wedi dod ar draws y problemau isod wrth ddefnyddio hawliau tramwy yng Ngwynedd?

Gofynnwyd i'r rheini a oedd wedi ateb 'Do' yn gwestiwn 8 i ateb y cwestiwn yma.

Y rhesymau a nodwyd gyda'r canran uchaf yn nodi eu bod yn broblemau difrifol, sef sgôr rhif 5, oedd llwybr wedi ei rwystro'n fwiadol (36.6%, N=261), diffyg arwyddion neu arwyddion camarweiniol (29.3%, N=216), a gordyfiant / coed wedi disgyn (28.0%, N=215).

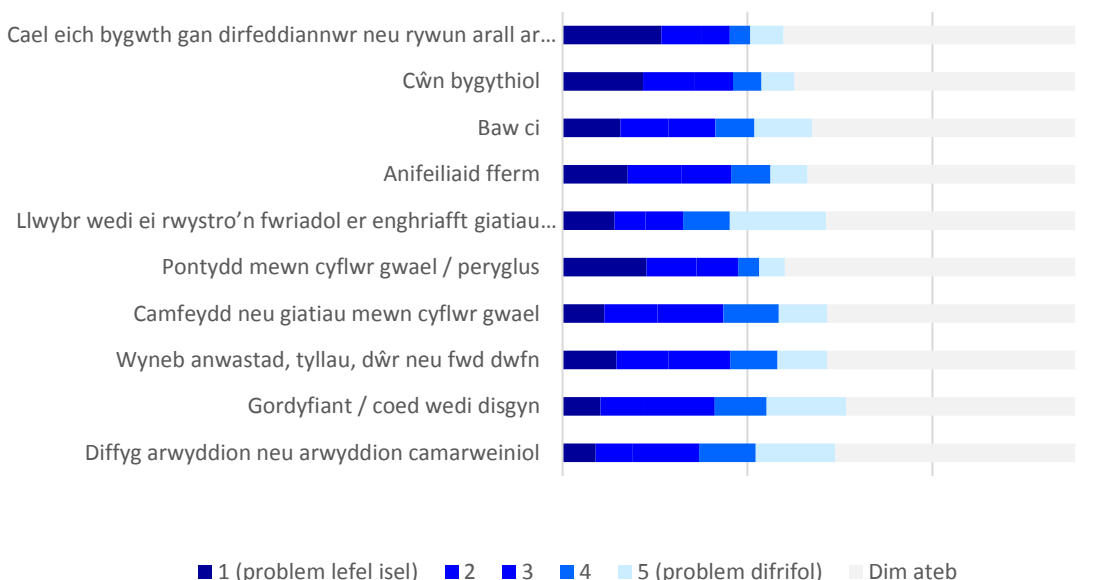
Y rhai a oedd yn broblem lefel isel i'r ymatebwyr oedd cael eu bygwth gan dirfeddianwyr neu rywun arall ar y llwybr (44.6%, N=267), pontydd mewn cyflwr gwael/perylus (37.8%, N=227), a cwn bygythiol (34.8%, N=218).

Tabl008

	1 (problem lefel isel)	2	3	4	5 (problem ddifrifol)
Diffyg arwyddion neu arwyddion camarweiniol	90 (12.2%)	98 (13.3%)	181 (24.5%)	153 (20.7%)	216 (29.3%)
Gordyfiant / coed wedi disgyn	103 (13.4%)	117 (15.3%)	192 (25.0%)	140 (18.3%)	215 (28.0%)
Wyneb anwastad, tyllau, dŵr neu fwd dwfn	146 (20.4%)	141 (19.7%)	166 (23.2%)	128 (17.9%)	135 (18.9%)

Camfeydd neu giatiau mewn cyflwr gwael	113 (15.8%)	144 (20.1%)	178 (24.9%)	150 (20.9%)	131 (18.3%)
Pontydd mewn cyflwr gwael / peryglus	227 (37.8%)	135 (22.5%)	113 (18.8%)	57 (9.5%)	69 (11.5%)
Llwybr wedi ei rwystro'n fwriadol er enghraifft giatiau wedi eu cloi neu ffens ar draws y llwybr	141 (19.8%)	84 (11.8%)	101 (14.2%)	126 (17.7%)	261 (36.6%)
Anifeiliaid fferm	176 (26.5%)	146 (22.0%)	134 (20.2%)	106 (16.0%)	101 (15.2%)
Baw ci	156 (23.1%)	131 (19.4%)	126 (18.7%)	106 (15.7%)	156 (23.1%)
Cŵn bygythiol	218 (34.8%)	140 (22.3%)	103 (16.4%)	77 (12.3%)	89 (14.2%)
Cael eich bygwth gan dirfeddiannwr neu rywun arall ar y llwybr	267 (44.6%)	110 (18.4%)	75 (12.5%)	56 (9.4%)	90 (15.1%)

Graff007

3.11 Cwestiwn 10. Nodwch isod os oes gennych unrhyw sylwadau pellach ar y problemau rydych chi wedi dod ar eu traws wrth ddefnyddio hawliau tramwy.

Gofynnwyd i'r rheini a oedd wedi ateb 'Do' yn gwestiwn 8 i ateb y cwestiwn yma.

Rhai o'r materion oedd yn codi oedd bod llwybrau wedi cael eu blocio / cau, gordyfiant ar lwybrau, diffyg mynediad i gadair olwyn, diffyg arwyddion / llwybr ddim yn glir, sbwriel.

Eich barn

3.12 Cwestiwn 11. Pa fath o lwybr sydd fwyaf pwysig i chi?

Nodwch eu pwysigrwydd o 1 i 5, ble mae '1' yn gyfystyr ac eich dewis pwysicaf a '5' yn gyfystyr a'ch dewis lleiaf pwysig.

Gofynnwyd i'r rheini a oedd wedi ateb 'Do' yn gwestiwn 8 i ateb y cwestiwn yma.

Gweler o'r tabl isod mai'r math o lwybrau sydd yn fwyaf pwysig i'r ymatebwyr oedd llwybrau cylchdaith (43.5% (N=311) a thaith leol yn fy ardal (42.0%, N=303). Y math o lwybrau oedd lleiaf pwysig i bobl oedd llwybrau o un lle i'r llall (24.7%, N= 169) a theithiau pellter hir (16.6%, N=113).

Tabl009

	1	2	3	4	5
Teithiau pellter hir	178 (26.1%)	112 (16.4%)	152 (22.3%)	126 (18.5%)	113 (16.6%)
Llwybrau o un lle i'r llall (A i B)	169 (24.7%)	129 (18.9%)	173 (25.3%)	108 (15.8%)	104 (15.2%)
Llwybrau Cylchdaith	311 (43.5%)	106 (14.8%)	93 (13.0%)	75 (10.5%)	130 (18.2%)
Teithiau thema neu deithiau o daflen	120 (18.8%)	118 (18.5%)	166 (26.0%)	125 (19.6%)	110 (17.2%)
Taith leol yn fy ardal	303 (42.0%)	116 (16.1%)	88 (12.2%)	64 (8.9%)	150 (20.8%)
Llwybrau hygyrch	238 (35.2%)	99 (14.6%)	120 (17.7%)	67 (9.9%)	153 (22.6%)

3.13 Cwestiwn 12. Sut fydddech yn cyrraedd y llwybr cerdded?

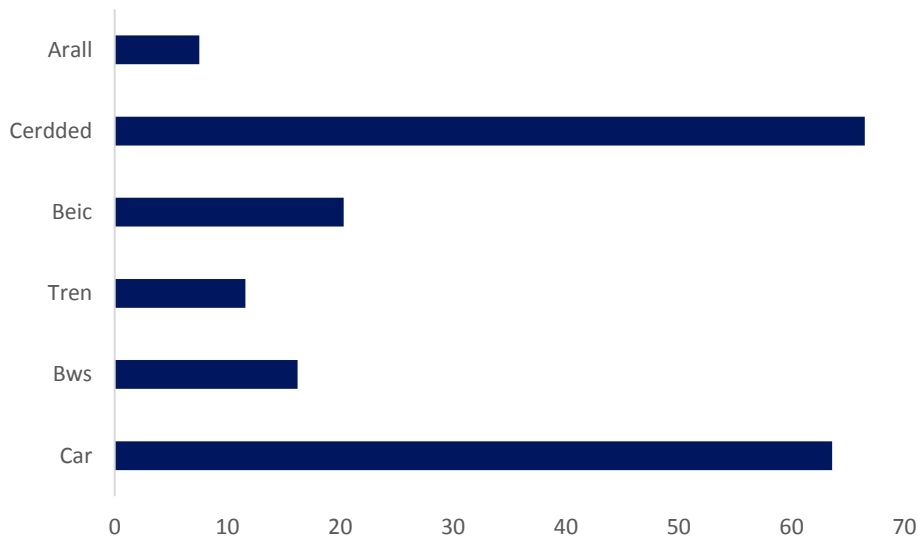
Gweler fod y rhan fwyaf o ymatebwyr yn cyrraedd y llwybr cerdded un ai drwy gerdded (66.5%, N= 922), neu drwy ddefnyddio car (63.6%, N=881).

Tabl010

	Nifer	Canran
Car	881	63.6
Bws	225	16.2
Trên	161	11.6
Beic	281	20.3
Cerdded	922	66.5

Arall	104	7.5
<i>Ni fydd y canrannau yn adio i 100 gan fod hwn yn gwestiwn aml-ddewis</i>		

Graff008

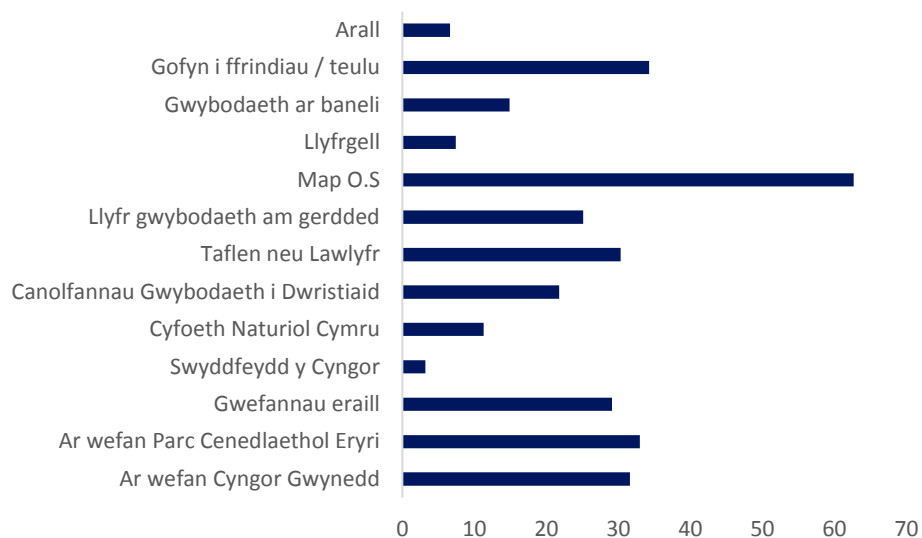
3.14 Cwestiwn 13. Ble fydddech chi yn chwilio am wybodaeth am Hawliau Tramwy?

Nododd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr y buasant yn chwilio am wybodaeth am hawliau tramwy ar fap OS (62.7%, N=869). Rhai o'r atebion fwyaf cyffredin eraill oedd gofyn i ffrindiau / teulu (34.3%, N=476), ar wefan Parc Cenedlaethol Eryri (33.0%, N=457), ac ar wefan Cyngor Gwynedd (31.6%, N=438).

Tabl011

	Nifer	Canran
Ar wefan Cyngor Gwynedd	438	31.6
Ar wefan Parc Cenedlaethol Eryri	457	33.0
Gwefannau eraill	404	29.1
Swyddfeydd y Cyngor	44	3.2
Cyfoeth Naturiol Cymru	157	11.3
Canolfannau Gwybodaeth i Dwristiaid	302	21.8
Taflen neu Lawlyfr	420	30.3
Llyfr gwybodaeth am gerdded	348	25.1
Map O.S	869	62.7
Llyfrgell	102	7.4
Gwybodaeth ar baneli	207	14.9
Gofyn i ffrindiau / teulu	476	34.3
Arall	91	6.6
<i>Ni fydd y canrannau yn adio i 100 gan fod hwn yn gwestiwn aml-ddewis</i>		

3.15 Cwestiwn 14. Pa wybodaeth am Hawliau Tramwy sydd bwysicaf gennyh chi?

Y wybodaeth am hawliau tramwy sydd yn bwysicaf gan yr ymatebwyr yw gwybodaeth gyffredinol am lwybrau cyhoeddus, defnydd ohonynt a chefn gwlad gyffredinol (17.5%, N=243). Mae nifer uchel hefyd yn rancio union leoliadau dechrau llwybrau yn bwysig (16.6%, N=230). Doedd dim llawer o wahaniaethau yn y categorïau eraill, heblaw bod nifer wedi rancio hawliau cyfreithiol penodol yn llai pwysig (18.5%, N=256).

Tabl012

	Ranc 1	Ranc 2	Ranc 3	Ranc 4	Ranc 5	Ranc 6	Ranc 7	Ranc 8	Ranc 9	Ranc 10
Gwybodaeth gyffredinol am lwybrau cyhoeddus, defnydd ohonynt a chefn gwlad yn gyffredinol	243 (17.5%)	157 (11.3%)	96 (6.9%)	90 (6.5%)	83 (6.0%)	73 (5.3%)	69 (5.0%)	50 (3.6%)	67 (4.8%)	64 (4.6%)
Hawliau cyfreithiol penodol	66 (4.8%)	96 (6.9%)	49 (3.5%)	55 (4.0%)	52 (3.8%)	63 (4.5%)	75 (5.4%)	81 (5.8%)	107 (7.7%)	256 (18.5%)

Union leoliadau dechrau llwybrau	230 (16.6%)	212 (15.3%)	147 (10.6%)	126 (9.1%)	80 (5.8%)	78 (5.6%)	44 (3.2%)	39 (2.8%)	29 (2.1%)	17 (1.2%)
Teithiau o leoliad penodol a'u pellter	81 (5.8%)	151 (10.9%)	166 (12.0%)	131 (9.5%)	145 (10.5%)	98 (7.1%)	78 (5.6%)	53 (3.8%)	49 (3.5%)	16 (1.2%)
Llwybrau wedi eu marcio â phaneli	65 (4.7%)	118 (8.5%)	128 (9.2%)	118 (8.5%)	127 (9.2%)	125 (9.0%)	94 (6.8%)	78 (5.6%)	71 (5.1%)	30 (2.2%)
Pamffledi am lwybrau	25 (1.8%)	56 (4.0%)	94 (6.8%)	116 (8.4%)	106 (7.6%)	119 (8.6%)	117 (8.4%)	129 (9.3%)	109 (7.9%)	59 (4.3%)
Addasrwyd d llwybr ar gyfer gwahanol anghenion	77 (5.6%)	90 (6.5%)	103 (7.4%)	76 (5.5%)	78 (5.6%)	96 (6.9%)	127 (9.2%)	115 (8.3%)	117 (8.4%)	67 (4.8%)
Niferoedd a mathau o giatau a chamfeydd	17 (1.2%)	49 (3.5%)	70 (5.1%)	79 (5.7%)	65 (4.7%)	80 (5.8%)	99 (7.1%)	161 (11.6%)	167 (12.0%)	117 (8.4%)
Trafnidiaeth a mynediad at lwybrau	39 (2.8%)	95 (6.9%)	106 (7.6%)	108 (7.8%)	125 (9.0%)	108 (7.8%)	111 (8.0%)	100 (7.2%)	80 (5.8%)	72 (5.2%)
Cyfleusterau ger llaw (toiledau, meysydd parcio, lluniaeth)	312 (22.5%)	64 (4.6%)	82 (5.9%)	84 (6.1%)	89 (6.4%)	82 (5.9%)	86 (6.2%)	78 (5.6%)	80 (5.8%)	91 (6.6%)
<i>Ni fydd y canrannau yn adio i 100 gan fod hwn yn gwestiwn aml-ddewis</i>										

3.16 Cwestiwn 15. Ydych yn credu fod y rhwydwaith hawliau tramwy presennol yn addas ac yn cwrdd â gofynion y mwyafrif o ddefnyddiwr?

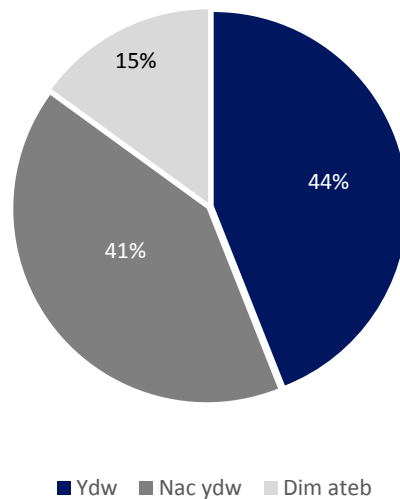
Roedd yr atebion yma yn eithaf cyfartal, gyda canran ychydig yn uwch, 44.0% (N=610) yn nodi bod hawliau tramwy presennol yn addas, ac 41.0% (N=568) yn nodi eu bod ddim yn meddwl eu bod yn addas.

Tabl013

	Nifer	Canran

Ydw	610	44.0
Nac ydw	568	41.0
Dim ateb	208	15.0
Cyfanswm	1386	100%

Graff010

3.17 Cwestiwn 16. Beth ydych yn credu yw'r prif gamau dylid eu cymryd i wella'r rhwydwaith?

Gofynnwyd i'r rheini a oedd wedi ateb 'Nacydw' yn cwestiwn 15 i ateb y cwestiwn yma.

Roedd canran uwch yn cytuno gyda'r sylwadau y dylid dynodi rhagor o dir yn dir agored, ac y dylid newid deddfwriaeth i'w gwneud yn haws i Awdurdodau Lleol greu, diddymu neu wyro hawliau tramwy. Roedd canran uwch o'r ymatebwyr yn anghytuno'n gryf gyda'r datganiad fod yna ormod o lwybrau, nid oes defnydd o'r mwyafrif ohonynt dylid canolbwytio ar y llwybrau poblogaidd (16.6%, N=230).

Tabl014

	Cytuno'n llwyr	Syniad da ond dim yn flaenoriaeth uchel	Dim barn arbennig	Anghytuno, ddim yn flaenoriaeth	Anghytuno'n gryf
Mae yna ormod o lwybrau, nid oes defnydd	39 (2.8%)	57 (4.1%)	80 (5.8%)	109 (7.9%)	230 (16.6%)

20

o'r mwyafrif ohonynt dylid canolbwyntio ar y llwybrau poblogaidd					
Mae angen rhagor o lwybrau beic	237 (17.1%)	115 (8.3%)	88 (6.3%)	37 (2.7%)	50 (3.6%)
Mae angen rhagor o lwybrau marchogaeth	204 (14.7%)	60 (4.3%)	158 (11.4%)	61 (4.4%)	52 (3.8%)
Mae angen rhagor o lwybrau sy'n addas ar gyfer cadeiriau olwyn	174 (12.6%)	137 (9.9%)	174 (12.6%)	15 (1.1%)	15 (1.1%)
Dylid caniatáu beicwyr a cheffylau ar y mwyafrif o lwybrau troed	253 (18.3%)	75 (5.4%)	48 (3.5%)	73 (5.3%)	93 (6.7%)
Dylid newid y ddeddfwriaeth i'w gwneud yn haws i Awdurdodau Lleol greu, diddymu neu wro hawliau tramwy er enghraifft i symud llwybr i ffwrdd o fuarth fferm neu i greu rhan newydd o'r Llwybr Arfordir.	260 (18.8%)	133 (9.6%)	64 (4.6%)	32 (2.3%)	51 (3.7%)
Dylid dynodi rhagor o dir yn dir agored	315 (22.7%)	112 (8.1%)	65 (4.7%)	26 (1.9%)	23 (1.7%)
Dylai twristiaid a busnesau twristiaeth gyfrannu tuag at gynnal	184 (13.3%)	152 (11.0%)	105 (7.6%)	41 (3.0%)	54 (3.9%)

hawliau tramwy					

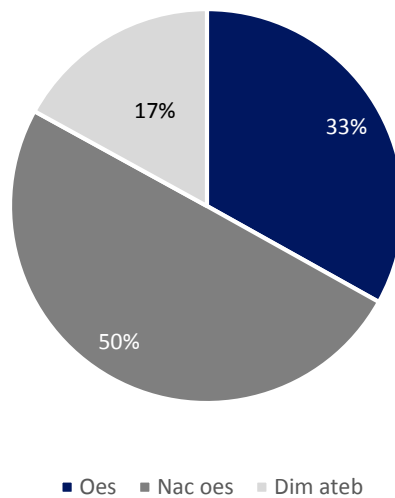
3.18 Cwestiwn 17. Oes yna ardaloedd penodol neu leoliadau ble mae angen rhagor o lwybrau neu newid statws llwybr i ganiatáu aml ddefnydd?

Nododd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr nad oes yna ardaloedd penodol neu leoliadau ble mae angen rhagor o lwybrau neu newid statws llwybr i ganiatáu am ddefnydd (49.9%, N=692).

Tabl015

	Nifer	Canran
Oes	459	33.1
Nac oes	692	49.9
Dim ateb	235	17.0
Cyfanswm	1386	100%

Graff011

3.19 Cwestiwn 18. Rhowch ddisgrifiad byr ac eglurwch bydd i ddefnyddwyr.

Gofynnwyd i'r rheini a oedd wedi ateb 'Oes' yn gwestiwn 17 i ateb y cwestiwn yma.

Y math o themâu oedd yn codi yn yr ymatebion i'r cwestiwn yma oedd cael mwy o lwybrau amldefnydd a mwy o lwybrau marchogaeth a beicio, gyda llawer o ymatebwyr yn rhoi enghreifftiau penodol o ble all llwybrau newydd gael eu creu neu newid llwybrau sy'n bodoli yn barod.

Eich barn o Hawliau Tramwy

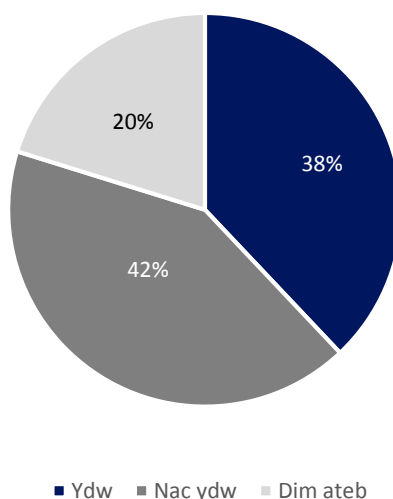
3.20 Cwestiwn 19. Ydych chi'n gwybod beth yw 'Map Diffiniol'?

Gweler fod y rhan fwyaf o'r ymatebwyr ddim yn gwybod beth yr 'map diffiniol' (41.8%, N=580).

Tabl016

	Nifer	Canran
Ydw	526	38.0
Nac ydw	580	41.8
Dim ateb	280	20.2
Cyfanswm	1386	100%

Graff012

3.21 Cwestiwn 20. Ydych chi erioed wedi edrych ar Fap Diffiniol Gwynedd?

Gofynnwyd i'r rheini a oedd wedi ateb 'Ydw' yn gwestiwn 19 i ateb y cwestiwn yma.

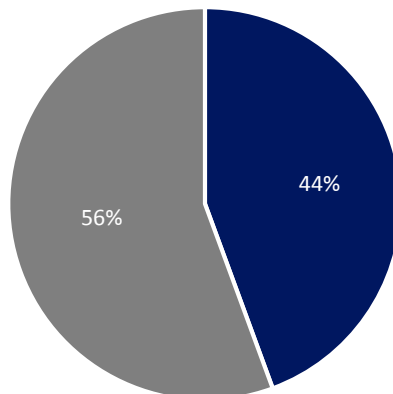
O'r rhai a oedd yn gwybod beth yw map diffiniol, roedd 44.4% (N=232) ohonynt wedi edrych ar fap diffiniol Gwynedd.

Tabl017

	Nifer	Canran
Do	232	44.4
Naddo	291	55.6

Cyfanswm	523	100%

Graff013

■ Do ■ Naddo

3.22 Cwestiwn 21. Gawsoch chi ateb boddhaol wrth edrych arno?

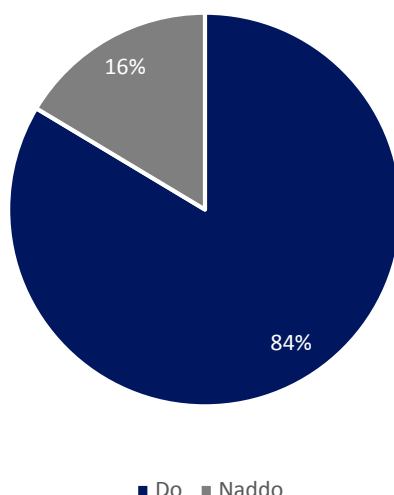
Gofynnwyd i'r rheini a oedd wedi ateb 'Ydw' yn gwestiwn 19 ac 'Do' i gwestiwn 20 i ateb y cwestiwn yma.

O'r rheini a oedd yn gwybod am fap diffiniol, ac wedi edrych ar fap diffiniol Gwynedd, roedd 83.6% (N=189) wedi cael ateb boddhaol wrth edrych arno.

Tabl018

	Nifer	Canran
Do	189	83.6
Naddo	37	16.4
Cyfanswm	226	100%

Graff014

3.23 Cwestiwn 22. Beth oedd y brif problem?

Gofynnwyd i'r rheini a oedd wedi ateb 'Naddo' yng nghwestiwn 21 i ateb y cwestiwn yma.

O'r rhai a oedd yn dweud eu bod ddim wedi cael ateb boddhaol ohono, roedd y sylwadau yn cynnwys ei bod yn anodd ei ddeall, ei fod ddim yn gyfoes, a bod eisiau map ar raddfa mwy.

3.24 Cwestiwn 23. Mae rhannau o Wynedd wedi ei ddynodi'n dir Mynediad Agored (yn bennaf tir mynydd a'r ucheldir). Ers y dynodiad hwnnw yn 2005, ydych chi wedi'i ddefnyddio?

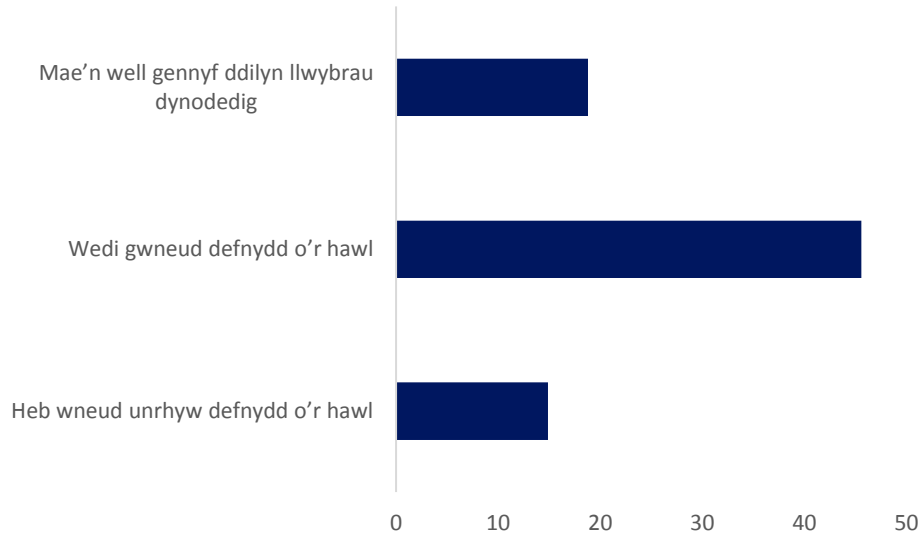
Gweler fod bron i hanner (45.6%, N=632) o'r ymatebwyr wedi gwneud defnydd o'r hawl tir mynediad agored. Mae bron i un o bob pump o'r ymatebwyr (18.8%, N=260) wedi dweud y bod yn well ganddynt i ddilyn llwybrau dynodedig, tra fod 14.9%, (N=206) o'r ymatebwyr wedi dweud eu bod heb wneud unrhyw defnydd o'r hawl.

Tabl019

	Nifer	Canran
Heb wneud unrhyw ddefnydd o'r hawl	206	14.9
Wedi gwneud defnydd o'r hawl	632	45.6
Mae'n well gennyf ddilyn llwybrau dynodedig	260	18.8
Dim ateb	288	20.8
Cyfanswm	1386	100%

Graff015

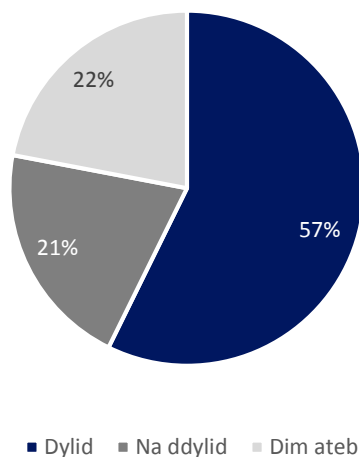
3.25 Cwestiwn 24. Dylid dynodi rhagor o dir yn Dir Mynediad Agored?

Mae y rhan fwyaf o'r ymatebwyr (57.3%, N=794) yn nod y dylid dynodi rhagor o dir mynediad agored.

Tabl020

	Nifer	Canran
Dylid	794	57.3
Na ddylid	287	20.7
Dim ateb	305	22.0
Cyfanswm	1386	100%

Graff016

3.26 Cwestiwn 25. Dros y blynyddoedd diweddar mae Cyngor Gwynedd a'r Parc Cenedlaethol wedi wynebu toriadau i'w cyllidebau ar gyfer cynnal a gwella hawliau tramwy. Sut hoffech weld y ddau gorff yn blaenoriaethu adnoddau dros y blynyddoedd nesaf?

Gweler isod mai'r opsiynau fwyaf poblogaidd ar gyfer blaenoriaethu i'r dyfodol yw blaenoriaethu'r gwaith ar y map diffiniol a cheisiadau i ddiwygio'r map (21.8%, N=302) a chynnal pob llwybr sydd ar y map diffiniol fel bo'r angen a pheidio blaenoriaethu gwaith yn unol â'r drefn categoreiddio (17.5%, N=243). Y ddau opsiwn lleiaf ffafriol yw cynnal llwybrau sydd o fewn Categori 1 yn unig (24.9%, N=345) a chynnal llwybrau sydd o fewn categorïau 1 a 2 yn unig.

Tabl021

	Ranc 1	Ranc 2	Ranc 3	Ranc 4	Ranc 5	Ranc 6	Ranc 7	Ranc 8	Ranc 9	Ranc 10
Cynnal llwybrau sydd o fewn Categori 1 yn unig	29 (2.1%)	31 (2.2%)	32 (2.3%)	27 (1.9%)	40 (2.9%)	23 (1.7%)	40 (2.9%)	56 (4.0%)	95 (6.9%)	345 (24.9%)
Cynnal llwybrau sydd o fewn Categorïau 1 a 2 yn unig	59 (4.3%)	60 (4.3%)	49 (3.5%)	48 (3.5%)	52 (3.8%)	55 (4.0%)	57 (4.1%)	96 (6.9%)	276 (19.9%)	27 (1.9%)
Cynnal pob llwybr sydd ar y map diffiniol fel bo'r angen a pheidio blaenoriaethu gwaith yn unol â'r drefn categoreiddio	243 (17.5%)	162 (11.7%)	108 (7.8%)	77 (5.6%)	70 (5.1%)	59 (4.3%)	48 (3.5%)	56 (4.0%)	34 (2.5%)	22 (1.6%)
Dylid blaenoriaethu adnoddau i llwybrau sy'n cael eu hyrwyddo ac yn denu ymwelwyr i'r ardal e.e. llwybrau'r Arfordir,	78 (5.6%)	117 (8.4%)	100 (7.2%)	98 (7.1%)	76 (5.5%)	69 (5.0%)	95 (6.9%)	120 (8.7%)	37 (2.7%)	31 (2.2%)

Ilwybrau'r Wyddfa, Ilwybrau hamdden y Parc Cenedlaethol , Y Lonydd Glas a chylchdeithia u lleol										
Gwneud defnydd o lwybrau presennol i sefydlu rhagor o lwybrau cylch a theithiau hir sy'n cael eu hyrwyddo	119 (8.6%)	208 (15.0%)	128 (9.2%)	102 (7.4%)	89 (6.4%)	65 (4.7%)	61 (4.4%)	47 (3.4%)	24 (1.7%)	9 (0.6%)
Dylid rhoi blaenoriaeth i ddatrys anghydfod a phroblemau drwy gydweithio gyda pherchnogio n tir a defnyddwyr	25 (1.8%)	50 (3.6%)	94 (6.8%)	92 (6.6%)	95 (6.9%)	100 (7.2%)	122 (8.8%)	91 (6.6%)	68 (4.9%)	55 (4.0%)
Dylid rhoi rhagor o adnoddau i gynghorau Cymuned a Thref neu i fudiadau gwirfoddol i'w galluogi i gynnal y rhwydwaith hawliau tramwy	85 (6.1%)	115 (8.3%)	119 (8.6%)	124 (8.9%)	93 (6.7%)	95 (6.9%)	76 (5.5%)	62 (4.5%)	35 (2.5%)	30 (2.2%)
Dylid rhoi rhagor o bwyslais ar waith gorfodaeth i	51 (3.7%)	82 (5.9%)	98 (7.1%)	96 (6.9%)	95 (6.9%)	91 (6.6%)	95 (6.9%)	71 (5.1%)	61 (4.4%)	76 (5.5%)

gynnal ac agor hawliau tramwy fydd yn arwain at gymryd camau cyfreithiol yn erbyn tirseffidwyr										
Dylid cael y map diffiniol a Gwybodaeth arall am y rhwydwaith ar wefan y Cyngor	42 (3.0%)	104 (7.5%)	134 (9.7%)	123 (8.9%)	117 (8.4%)	108 (7.8%)	75 (5.4%)	63 (4.5%)	42 (3.0%)	24 (1.7%)
Blaenoriaeth u'r gwaith ar y map diffiniol a cheisiadau i ddiwygio'r map (newid statws llwybr, cofrestru llwybrau sydd heb eu cofnodi)	302 (21.8%)	34 (2.5%)	43 (3.1%)	63 (4.5%)	76 (5.5%)	106 (7.6%)	82 (5.9%)	77 (5.6%)	58 (4.2%)	51 (3.7%)
<i>Ni fydd y canrannau yn adio i 100 gan fod hwn yn gwestiwn amlddewis</i>										

3.27 Cwestiwn 26. I gloi, os oes gennych unrhyw gwestiynau neu sylwadau ychwanegol am yr holiadur yma neu am rwydwaith hawliau tramwy a mynediad i gefn gwlad yng Ngwynedd, gallwch eu nodi isod.

Dyma'r rhai o'r prif themâu a ymddangosodd mewn ateb i'r cwestiwn uchod.

Roedd nifer fawr o'r atebion yn pwysleisio pwysigrwydd y llwybrau. Roedd ymatebwyr yn sôn am eu defnydd hwy a thrigolion lleol o'r llwybrau. Roedd nifer o'r ymatebwyr hefyd yn awyddus i ddweud bod nifer o dwristiaid yn defnyddio'r llwybrau ac yn ymweld â'r ardal yn benodol oherwydd hynny. Roedd nifer yn dweud y dylai cynnal a chadw llwybrau fod yn flaenoriaeth i Gyngor Gwynedd a ddylai mwy, nid llai cael ei wneud. Roedd nifer o ymatebwyr hefyd yn canmol llwybr neu lwybrau penodol. Roedd nifer bychan yn beirniadu llwybr neu lwybrau penodol.

Ymateb arall cyffredin i'r cwestiwn yma oedd beirniadaeth o'r holiadur. Roedd nifer wedi cael trafferth ei lenwi mewn, yn enwedig y cwestiynau ble roedd angen blaenoriaethu. Roedd eraill yn credu bod rhai cwestiynau yn rhy gaeedig ac eraill yn dweud bod angen opsiwn "ddim yn gwybod" i rai o'r cwestiynau.

Roedd nifer o ymatebwyr yn cynnig bod modd i wirfoddolwyr helpu gyda'r gwaith o gynnal a chadw llwybrau. Roedd rhai yn cynnig y byddai Cyngor Gwynedd yn gallu darparu hyfforddiant ar hyn.

Roedd nifer yn meddwl bod angen gwneud mwy i hyrwyddo rhwydwaith llwybrau Gwynedd drwy bamffledi a gwefan. Roedd nifer bychan o ymatebwyr yn cynnig bod angen Map cyflawn 'open source' o'r rhwydwaith.

Roedd beicwyr yn cynnig bod angen gwell ddarpariaeth iddynt hwy. Gyda rheini sydd ddim yn beicio yn dweud bod llwybrau beicio yn bwysig i gadw beiciau oddi ar y prif ffyrdd sydd yn gallu bod yn beryglus.

Roedd y rheini sydd yn farchog ceffyl yn dweud eu bod nhw angen gwell ddarpariaeth a llwybrau ble nad oes ceir o gwmpas.

Roedd rhai ymatebion yn dweud bod hawliau tramwy yn angenrheidiol er mwyn annog mwy o bobl i deithio mewn ffyrdd mwy cynaliadwy.

Roedd ychydig o ymatebion yn dweud bod angen cymryd camau i stopio cerbydau rhag dinistrio llwybrau.

Roedd nifer o ymatebion yn cwyno nad oedd digon o arwyddion ar y llwybrau.

Roedd ychydig o ymatebion yn dweud bod angen ffordd o wybod os yw llwybr am arwain at dir fferm, roedd hyn yn bwysig iawn i berchnogion cŵn.

Roedd rhai ymatebion yn dweud eu bod wedi cysylltu â'r Cyngor ynglŷn â llwybrau yn y gorffennol a heb gael ymateb. Roedd ymatebion eraill yn canmol y gwasanaeth mae'r Cyngor yn ei ddarparu.

Roedd rhai ymatebwyr yn awgrymu lobio Llywodraeth Cymru i gymryd rhan o'r cyfrifoldeb ariannol am gynnal y rhwydwaith.

Paratowyd yr adroddiad yma gan

Tîm Ymchwil a Dadansoddeg

Adran Cefnogaeth Gorfforaethol
Cyngor Gwynedd, Caernarfon, Gwynedd, LL55 1SH

E-bost: ymchwil@gwynedd.llyw.cymru

Ffôn: 01286 679619

www.gwynedd.llyw.cymru/ymchwil

Atodiad 2a

Gwerthusiad i ba raddau y cyflwynwyd y CGHT blaenorol

Mae'r tablau canlynol yn nodi'r Themâu Gweithredu a'r Gweithredoedd sydd yn y CGHT gwreiddiol.

Thema Weithredu 1 - cyflwr y rhwydwaith Hawliau Tramwy			
Cyf	Gweithred	Amcan 10 mlynedd	Sylwadau
1/1a	Sicrhau fod llwybrau yng nghategoriâu 1,2 a 3 wedi eu harwyddo a'u cyfeirbwyntio'n iawn.	£155k	Heb ei weithredu'n llawn, mae'r sylw pennaf wedi ei roi ar lwybrau category 1 a 2. Mae diffygion arwyddo yn parhau ac yn cael ei amlygu yn yr holiadau a'r data cyflwr,
1/1b	Sicrhau fod yr holl rwydwaith (hynny yw, categorïau 1-5) wedi ei arwyddo a'i cyfeirbwyntio'n iawn	£217k	Heb ei weithredu, sylw pennaf wedi rhoi i lwybrau category 1 a 2
1/2a	Ymgymryd â gwaith adferol ar lwybrau mwdlyd a rhai sydd wedi gorlifo a thwr yng nghategoriâu 1, 2 a 3	£378k	Heb ei weithredu'n llawn, gwaith wedi ei wneud yn bennaf a'r llwybrau category 1 a 2. Mewn llawer o achosion mae problem yn tarddu o dir cyfagos.
1/2b	Ymgymryd â gwaith adferol ar holl lwybrau mwdlyd a rhai sydd wedi gorlifo a thwr (categoriâu 1- 5)	£525k	Heb ei weithredu, gweler 1 / 2a
1/3a	Datrys yr holl ddiffygion eraill (megis dodrefn diffygiol a rhwystrau) ar lwybrau yng nghategoriâu 1, 2 a 3	£1,170k	Heb ei weithredu'n llawn, sylw pennaf wedi ei roi i lwybrau category 1 a 2.
1/3b	Datrys yr holl ddiffygion eraill (megis dodrefn diffygiol a rhwystrau) ar lwybrau yng nghategori 1 -5 .	£1,636k	Heb ei weithredu (gweler sylw 1/3a)
1/4a	Cynnal a chadw llwybrau yng nghategori 1, 2 a 3 yn eu stad bresennol	£3,420k	Heb ei weithredu'n llawn, blaenoriaeth wedi ei roi i lwybrau category 1 a 2

1/4b	Cynnal a chadw'r holl rwydwaith (hynny yw, categorïau 1-5)	£4,500k	Heb ei weithredu (gweler sylw 1/4a)
1/4c	Cynnal a chadw gyda dirywiad mewn cyflwr	£3,150k	Wedi ei weithredu'n rhannol.

Thema Weithredu 2 – Y map a'r datganiad Swyddogol			
Cyf	Gweithred	Amcan 10 mlynedd	Sylwadau
2 / 1	Gweithredu rhaglen ddatrys anghysondebau - angen aelod o staff ychwanegol i ddatrys 200 o anomaleddau'r Map sydd angen Gorchmynion Diwygio Map swyddogol	£288k (cost swydd)	Heb ei gyflawni oni bai am faterion cynhennus sydd wedi ei blaenoriaethu
2/ 2	Ffyrdd coll – angen aelod o staff i brosesu'r gorchmynion canlyniadol	£288k (cost swydd)	Heb ei weithredu, nid yw Llywodraeth Cymru wedi gweithredu'r ddeddfwriaeth berthnasol I Lwybrau coll ac mae'n debyg na fydd hyn yn digwydd bellach.
2/3	Cynhyrchu Map wedi'i gyfuno - cyfuno newidiadau o'r map swyddogol newydd sydd â dyddiad newydd perthnasol arno.	Adnoddau presennol	Heb ei gyflawni , amodol a'r weithredu 2 / 1
2/ 4	Gweithio at gynhyrchu fersiwn gyfredol o'r Map Swyddogol gweithredol	Adnoddau presennol	Wedi ei gyflawni'n llawn, map ar gael ar systemau mapio'r Cyngor
2/ 5	Clirio'r ôl-groniad o geisiadau Gorchmynion Diwygio Map Swyddogol - 45 achos yn 2007		Nid yw'r ôl-groniad wedi ei glirio, gan fod ceisiadau newydd yn cyrraedd yn rheolaidd, tua 3 y flwyddyn

Thema Weithredu 3 – Rheoli'r Rhwydwaith			
Cyf	Gweithred	Amcan 10 mlynedd	Sylwadau
3 /1	Datblygu polisi cadarn ar gyfer camau ar gyfer camau gorfodi / erlyniadau	Adnoddau presennol	Wedi ei weithredu'n rhannol, rhoddir sylw i agweddau o orfodaeth yn ddogfen Polisi
3/2	Cynhyrchu ystod o bolisiau eglur ar reoli hawliau tramwy	Adnoddau presennol	Wedi ei gyflawni'n llawn
3/3	Cyflwyno trefn reolaidd o archwilio llwybrau'n seiliedig ar y system gategoreiddio – angen swyddog newydd	£252k (costau swydd)	Heb ei gyflawni oherwydd diffyg adnoddau staff. Archwiliadau achlysurol yn cael ei chynnal gan ddefnyddio offer a system bwrpasol
3/4	Penodi Cydlynedd Gwirfoddolwyr I ddatblygu cynlluniau yng Ngwynedd I wella'r rhwydwaith hawliau tramwy - angen swyddog newydd	£234k (costau swydd)	Nid yw wedi bod yn bosibl i gyflogi aelod o staff i ganolbwyntio ar gefnogi gwaith gan wirfoddolwyr. Serch hynny, mae gwirfoddolwyr yn cael eu defnyddio gan y Cyngor a'r Parc Cenedlaethol I gynhorthwy gyda gwaith i gynnal a gwella hawliau tramwy.
3/5	Cynhyrchu canllaw i ddibenion diogelu a gorfodaeth gan ddefnyddio enghraifft Cyngor Sir Gaer fel model ymarfer da	Adnoddau presennol	Nid yw hyn wedi ei weithredu ond mae'r ddogfen Polisi yn ymdrin ag agweddau o faterion gorfodaeth.
3 / 6	Negodi Cytundeb Ffurfiol gyda'r APCE er mwyn sefydlu dull o weithio mwy integredig.	Adnoddau presennol	Mae egwyddorion cydweithio wedi eu cytuno ac mae trefniadau cydweithio agosach wedi esblygu dros amser.
3/ 7	Annog gweithio mewn partneriaeth gydag adrannau eraill o'r Cyngor , cynghorau cymuned ac asiantaethau eraill.	Adnoddau presennol	Trefniadau cydweithio wedi cryfhau dros y blynyddoedd

Thema Weithredu 4 – Deall Anghenion Defnyddwyr			
Cyf	Gweithred	Amcan 10 mlynedd	Sylwadau
4/ 1	Uwchraddio'n briodol yn seiliedig ar anghenion defnyddwyr	Prisio fesul cynllun	Mae gwelliannau a dargedwyd wedi eu cyflawni gyda grantiau allanol
4/ 2	Adolygu pwyntiau croesi drwy'r rhwydwaith - nodi cyfleoedd i wneud gwelliannau a darparu croesffyrdd mwy diogel	Prisio fesul cynllun	Mae gwelliannau i groesfeydd wedi eu gwneud fel rhan o brif brosiectau megis y Llwybr Arfordir a datblygu'r Lonydd Glas
4 / 3	Trafod gyda thirfeddianwyr a rheolwyr i leihau gwrthdaro - trefnu a chynnal gweithdai gyda thirfeddianwyr i drafod materion sy'n effeithio ar dirfeddianwyr	Adnoddau presennol	Dim gweithdai ffurfiol wedi eu cynnal ond aelodau staff yn ymwybodol o bwysigrwydd datblygu a chynnal perthynas dda gyda thirfeddianwyr.
4/4a	Ceisio opsiwn lleiaf cyfyngol – gosod giatiau yn lle camfeydd presennol lle bynnag y bo'n briodol (target o 100 y flwyddyn)	£531k	Nid yw'r targed yma wedi ei gyrraedd. Mae'n bwysig nodi nad oes gan y Cyngor bŵer i newid camfa am giât heb gydweithrediad y perchennog tir. Yn aml mae yna resymau dilys o ran rheolaeth stoc dros gadw camfeydd.
4/4b	Ceisio'r opsiwn lleiaf cyfyngol – gosod giatiau yn lle camfeydd presennol lle bynnag y bo'n briodol (targed o 50 y flwyddyn)	£265k	Nid yw'r target yma wedi ei gwrdd (gweler sylw i 4/4a)
4 /4c	Ceisio'r opsiwn lleiaf cyfyngol – gosod giatiau yn lle camfeydd presennol lle bynnag y bo'n briodol (targed o 20 y flwyddyn)	£106k	Mae cynnydd wedi ei wneud tuag at gyrraedd y targed yma.
4/5a	Gwelliannau i arwyneb llwybrau penodol - nodi llwybrau y gellid eu gwneud yn addas ar gyfer pobl a phob mathau o anabledau, gwneud gwelliannau i'r arwyneb a hyrwyddo (targed o 10km y flwyddyn)	£2,250k	Nid yw'r targed yma wedi ei gyrraedd

4/5b	Gwelliannau i arwyneb llwybrau penodol - nodi llwybrau y gellid eu gwneud yn addas ar gyfer pobl a phob mathau o anabledau, gwneud gwelliannau i'r arwyneb a hyrwyddo (targed o 5km y flwyddyn)	£1,125k	Wedi ei gyrraedd yn rhannol
4/ 5c	Gwelliannau i arwyneb llwybrau penodol - nodi llwybrau y gellid eu gwneud yn addas ar gyfer pobl a phob mathau o anabledau, gwneud gwelliannau i'r arwyneb a hyrwyddo (targed o 1km y flwyddyn)	£225k	Mae'r targed yma wedi ei gyrraedd
4/6	Hyfforddiant anabled i swyddogion hawliau tramwy	Adnoddau presennol	Gweithred wedi ei gyflawni
4/7	Cysylltu â gwahanol grwpiau defnyddwyr anabled - ymgynghorir a chynrychiolwyr i helpu i ganfod llwybrau addas posibl	Adnoddau presennol	Cysylltiad uniongyrchol gyda grwpiau defnydd yn digwydd.

Tud. 51

Thema Weithredu 5 – Darpariaeth Mynediad presennol			
Cyf	Gweithred	Amcan 10 mlynedd	Sylwadau
5/ 1	Ehangu'r "Adolygiad Fesul Ardal" i gwmpasu'r holl sir+	£576k	Heb ei gyflawni , Roedd gweithredu yn ddibynnol ar gael 2 aelod o staff ychwanegol
5/ 2	Ymgymryd â phrosiectau darparu cyswllt mynediad yn codi o'r Adolygiad Fesul Ardal	£288k	Heb ei gyflawni Roedd gweithredu yn ddibynnol ar gael aelod o staff ychwanegol.
5/3	Parhau i ddarparu / gwella mynediad I Dir Mynediad. Ceisio gwella hygyrchedd hawliau tramwy presennol i dir mynediad	Amodol ar grant	Wedi ei gyflawni'n rhannol. Rhaglen waith oedd yn cael ei yrru gan grant gan Gyngor Cefn Gwlad Cymru
5/4	Integreiddio a llwybrau diogel i'r ysgol / gwaith - penderfynu pau benodol a ddefnyddir i gymudo i'r ysgol ac i'r gwaith a nodi gwelliannau posibl	Adnoddau presennol	Wedi ei gyflenwi'n rhannol. Deddf Teithio'n llesol yn gyfle i weithredu cynlluniau tebyg dros y blynyddoedd nesaf.

Thema Weithredu 6 – Hyrwyddo a Chyhoedduswydd			
Cyf	Gweithred	Amcan 10 mlynedd	Sylwadau
6/ 1a	Cynnwys mwy o wybodaeth (ee pellter , cyrchfan) ar byst ac arwyddion lle bo'n briodol (20 y flwyddyn @ £200 y postyn)	£36k	Nid yw'r targed yma wedi ei gyrraedd
6/1b	Cynnwys mwy o wybodaeth (ee pellter , cyrchfan) ar byst ac arwyddion lle bo'n briodol (10 y flwyddyn @ £200 y postyn)	£18k	Nid yw'r targed yma wedi ei gyrraedd
6/1c	Cynnwys mwy o wybodaeth (ee pellter , cyrchfan) ar byst ac arwyddion lle bo'n briodol (5 y flwyddyn @ £200 y postyn)	£9k	Mae'r targed yma wedi ei weithredu
6/2	Archwilio llwybrau presennol a hyrwyddir – cynnal arolwg o lwybrau a hyrwyddir ac edrych ar gysylltiadau ac estyniadau posibl.	Adnoddau presennol	Mae'r weithred yma wedi ei chyflawni i raddau helaeth
6/3	Nodi mwy o deithiau cerdded iach - archwilio llwybrau newydd / gwahanol i sicrhau bod hawliau tramwy cyhoeddus a mynediad yn cynorthwyo i ddarparu manteision iechyd	Adnoddau presennol	Cyflawnwyd y weithred yma - cyfres o deithiau hamdden wedi ei sefydlu gan APCE a chylchdeithiau arfordirol
6/4	Creu ystod newydd o lwybrau cylchol byr a hyrwyddir – defnyddio rhwydwaith presennol lle bo'n bosibl ond hefyd darparu cysylltiadau newydd lle bo angen	Prisio fesul cynllun	Cyflawnwyd y weithred yma – cyfres o deithiau hamdden wedi ei sefydlu gan APCE a cylchdeithiau arfordirol
6/5	Datblygu gwefan ryngweithiol o ansawdd - adolygu / diwygio, trefnu a chynnal y wefan bresennol i hyrwyddo mynediad a gwaith yr Uned Cefn Gwlad a Mynediad	Adnoddau presennol	Nid yw'r weithred yma wedi ei chyflawni

Nodyn : mae Adnoddau presennol yn cyfeirio sefyllfa adnoddau yn 2007 / 08

Rhai enghreifftiau o brosiectau i well a mynediad

Datblygu rhan Gwynedd o Lwybr Arfordir Cymru	Buddsoddwyd dros £4m yn y cynllun ers 2007 / 08. Ariannwyd tyn bennaf gan gyllid Llywodraeth Cymru a chronfa Cydgyfeiriant Ewrop. Mae'r gwaith yn parhau i wella a chynnal y llwybr, derbynid grant blynyddol (75%) ar gyfer gwaith cynnal.
Gwella a datblygu'r rhwydwaith	Grant "CGHT" wedi ei dderbyn ers 2008 tuag at wella'r rhwydwaith i gwrdd â meysydd gwaith y CGHT. Mae Gwynedd wedi derbyn £1,007,8823 tuag at welliannau mewn dros 100 lleoliad ar draws y Sir. Enghraifft ddiweddar ydi cefnogaeth i ail godi pont Dol y Bont yn Ninas Mawddwy. Ni fydd y cyllid yma ar gael ar ôl 2017 / 18
Gwella a datblygu'r rhwydwaith Lonydd Glas a llwybrau tebyg	Mae'r rhwydwaith Lonydd Glas yn darparu adnodd i gerddwyr, beicwyr, defnyddwyr cadeiriau olwyn ac mewn rai manau marchogaeth ceffyl. Ers 2008 buddsoddwyd oddeutu £5.5 miliwn i wella'r rhwydwaith Lonydd Glas ac i ddatblygu llwybrau newydd megis Lôn Gwyrfaï ar gyswllt rhwng Tregarth a Bethesda. Ariannwyd yn bennaf gan grantiau allanol.

Atodiad / Appendix 2b

Y Rhwydwaith Hawliau Tramwy sy'n cael ei reoli'n bennaf gan Gyngor Gwynedd ac APCE

The rights of way network primarily managed by Gwynedd Council and the SNPA

Statws / status	Defnydd / users	Hyd / length (km)
Llwybr troed Footpath	Cerddwyr Walkers	3,350km
Llwybr ceffyl Bridleway	Cerddwyr , marchogaeth ceffyl , beic Walkers , horse riders, cyclists	310km
Cilffordd Gyfyngedig Restricted by-way	Cerddwyr , marchogaeth ceffyl, beic , ceffyl a throl Walkers, horse riders, cyclists , horse and cart	79km
Cilffordd sy'n agored i bob traffic Byway open to all traffic	Cerddwyr , marchogaeth ceffyl, beic, ceffyl a troll, cerbydau a pheiriant Walkers, horse riders, cyclists , horse and cart, motorised vehicle	39km
Lonydd Glas a llwybrau drwy ganiatâd Lonydd Glas and permissive paths	Cerddwyr, beic , marchogaeth ceffyl (mewn rhai lleoliadau) Walkers, cyclists, horse riders (some locations)	60km ≥
Tir mynediad Access land	cerddwyr walkers	105,029ha

Yn ychwanegol i'r uchod mae cyfleodd mynediad yn cael ei ddarparu gan yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol a rai cyrff eraill ac ar draethau Gwynedd.

In addition to the above access is provided by the National Trust and other organisations and on Gwynedd's beaches.

Cat 1 : cyfanswm hyd archwilwyd / total length surveyd - 150km % y categori / % of category = 30%	
<i>Math o broblem / Issue Type</i>	<i>Nifer o broblemau / No Issues</i>
Arwyddion ochr lon ar goll / wedi torri Missing / Damaged Roadside Sign	24
Cyfeirbyst ar goll / wedi torri Missing / Damaged Waymark	23
Camfa ysgol / Ladder stile	1
Camfa un neu ddwy step Stile one step or two step	1
Camfa garreg / Stone stile	0
Giât fochyn /Kissing gate	1
Giat / Gate < 1.2m	0
Giat /Gate 1.2m - 2m	2
Giat / Gate >	0
Grisiu / Steps	2
Pontydd / Bridge < 2m	2
Pontydd / Bridge 2m - 5m	0
Pontydd / Bridge > 5m	3
Wyneb mewn cyflwr gwael / Poor Surface	36
Gordyfiant o'r ochr / Overgrowth Sides	20
Tyfiant ar y wyneb / Surface Vegetation	6
Wal neu ffens ar draws y llwybr Cross Path Wall / Fence	8
Planhigion ymledol / Invasive	5
Fallen Tree	2
Alongside Path	6
Defnydd tir / chwarel / coedwigaeth Land Use / Quarry / Forestry	0
Arall Other	10

Cat 2 : cyfanswm hyd archwilwyd / total length surveyed - 344 km	
% y categori / % of category = 31%	
<i>Math o broblem / Issue Type</i>	<i>Nifer o broblemau / No Issues</i>
Arwyddion ochr lon ar goll / wedi torri Missing / Damaged Roadside Sign	22
Cyfeir byst ar goll / wedi torri Missing / Damaged Waymark	23
Camfa ysgol / Ladder stile	4
Camfa un neu ddwy step Stile one step or two step	8
Camfa garreg / Stone stile	1
Giât fochyn /Kissing gate	3
Giat / Gate < 1.2m	3
Giat /Gate 1.2m - 2m	3
Giat / Gate > 2m	7
Grisiau / Steps	1
Pontydd / Bridge < 2m	10
Pontydd / Bridge 2m - 5m	3
Pontydd / Bridge > 5m	4
Wyneb mewn cyflwr gwael / Poor Surface	69
Gordyfiant o'r ochr / Overgrowth Sides	14
Tyfiant ar y wyneb / Surface Vegetation	22
Wal neu ffens ar draws y llwybr Cross Path Wall / Fence	35
Planhigion ymledol / Invasive	3
Coed wedi cwmpo / Fallen Tree	29
Wal neu ffens wrth ochr y llwybr Wall or fence alongside Path	31
Defnydd tir / chwarel / coedwigaeth Land Use / Quarry / Forestry	0
Arall Other	10

Cat 3 : cyfanswm hyd archwilwyd / total length surveyed - 527 km
% y categori / % of category = 24%

<i>Math o broblem / Issue Type</i>	<i>Nifer o broblemau / No Issues</i>
Arwyddion ochr lon ar goll / wedi torri Missing / Damaged Roadside Sign	86
Cyfeirbyst ar goll / wedi torri Missing / Damaged Waymark	35
Camfa ysgol / Ladder stile	19
Camfa un neu ddwy step Stile one step or two step	26
Camfa garreg / Stone stile	1
Giât fochyn /Kissing gate	17
Giat / Gate < 1.2m	24
Giat /Gate 1.2m - 2m	21
Giat / Gate > 2m	10
Grisiau / steps	1
Pontydd / Bridge < 2m	31
Pontydd / Bridge 2m - 5m	1
Pontydd / Bridge > 5m	1
Wyneb mewn cyflwr gwael / Poor Surface	46
Gordyfiant o'r ochr / Overgrowth Sides	27
Tyfiant ar y wyneb / Surface Vegetation	34
Wal neu ffens ar draws y llwybr Cross Path Wall / Fence	71
Planhigion ymledol / Invasive	1
Coed wedi cwmpo / Fallen Tree	22
Wal neu ffens wrth ochr y llwybr Wal o'r fende alongside Path	7
Defnydd tir / chwarel / coedwigaeth Land Use / Quarry / Forsetry	17
Arall Other	29

Cat 4 : cyfanswm hyd archwilwyd / total length surveyed - 344 km
% y category / % of category = 31%

<i>Math o broblem / Issue Type</i>	<i>Nifer o broblemau / No Issues</i>
Arwyddion ochr lon ar goll / wedi torri Missing / Damaged Roadside Sign	22
Cyfeirbyst ar goll / wedi torri Missing / Damaged Waymark	23
Camfa ysgol / Ladder stile	4
Camfa un neu ddwy step Stile one step or two step	8
Camfa garrag / Stone stile	1
Giât fochyn /Kissing gate	3
Giat / Gate < 1.2m	3
Giat /Gate 1.2m - 2m	3
Giat / Gate > 2m	7
Grisiau / steps	1
Pontydd / Bridge < 2m	10
Pontydd / Bridge 2m - 5m	3
Pontydd / Bridge > 5m	4
Wyneb mewn cyflwr gwael / Poor Surface	102
Gordyfiant o'r ochr / Overgrowth Sides	14
Tyfiant ar y wyneb / Surface Vegetation	22
Wal neu ffens ar draws y llwybr Cross Path Wall / Fence	35
Planhigion ymledol / Invasive	3
Coed wedi cwmpo / fallen Tree	29
Wal neu ffens wrth ochr y llwybr Alongside Path	31
Defnydd tir / chwarel / coedwigaeth Land Use / Quarry / Forestry	0
Arall / Other	10

Sylwadfau o'r holiadur

- Dywedodd 61.2 % eu bod wedi dod o draws problem wrth ddefnyddio hawliau tramwy.
- Roedd 35.6% yn dweud nad oeddyn wedi wynebu problem .
- O'r rhai oedd wedi wynebu problem y broblem mwyaf oedd
  - llwybr wedi ei rwystro'n fwriadol 35.6%
  - diffug arwyddion 29.3%
  - gordyfiant / coed wedi disgyn 28%

Holiadur Hawliau Tramwy

Amdanoch Chi

Cyflwyniad

Mae'r adroddiad yma wedi cael ei ddarparu fel atodiad i'r adroddiad sy'n dadansoddi ymatebion holiadur hawliau tramwy er mwyn gweld proffil y pobl a ymatebodd i'r holiadur.

Canlyniadau

Rhyw

Gweler o'r tabl isod fod 40.6% o'r ymatebwyr yn fenyw ac 36.4% o'r ymatebwyr yn fechgyn.

	Nifer	Canran
Gwryw	505	36.4
Benyw	563	40.6
Arall	9	0.6
Dim ateb	309	22.3
Cyfanswm	1,386	100.0

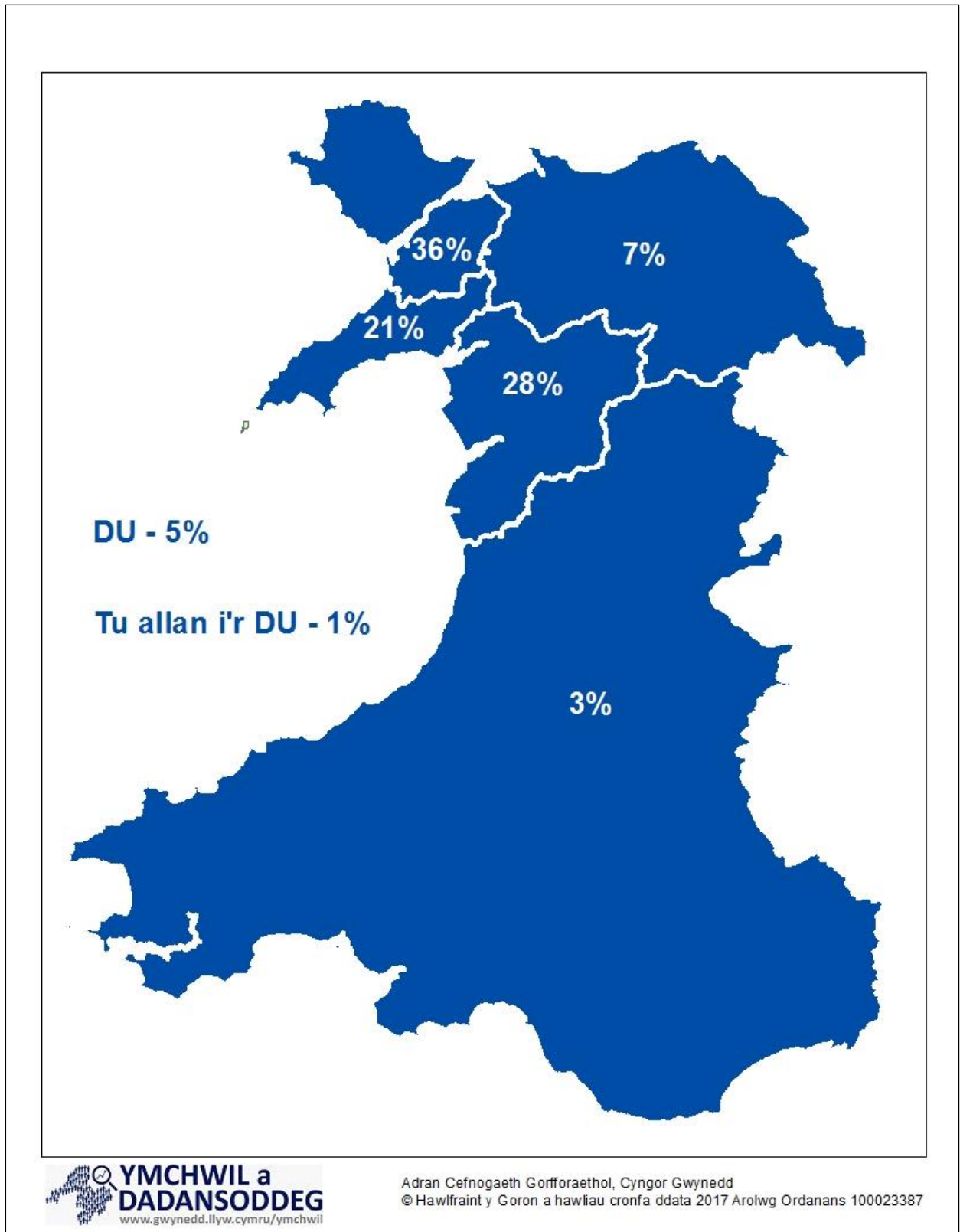
Oedran

Roedd bron i 1 o bob 5 o'r ymatebwyr yn y grŵp oedran 50-59 oed, gyda 18.8% (N=261) o'r ymatebwyr yn 60-69 oed. Roedd dros hanner yr ymatebwyr (54.5%, N=756) yn 40 oed neu hŷn.

	Nifer	Canran
O dan 18	6	0.4
18-29	68	4.9
30-39	151	10.9
40-49	230	16.6
50-59	265	19.1
60-69	261	18.8
70 neu hŷn	93	6.7
Gwell gennyf beidio â dweud	13	0.9
Dim ateb	299	21.6
Cyfanswm	1,386	100.0

Lleoliad

O'r 1,386, dim ond 849 a nododd lle reddent yn byw. O'r 849 hynny, gweler o'r map isod fod y rhan fwyaf o'r ymatebwyr yn byw yng Ngwynedd (85%).

Hunaniaeth

Roedd dros traean o'r ymatebwyr yn adnabod eu hunain fel Cymro / Cymraes (33.6%, N=466).

	Nifer	Canran
Cymro / Cymraes	466	33.6
Sais / Saesnes	158	11.4
Albanwr / Albanes	10	0.7
Gwyddel / Gwyddeles o Ogledd Iwerddon	1	0.1
Prydeiniwr / Prydeines	381	27.5
Arall	43	3.1
Dim ateb	327	23.6
Cyfanswm	1,386	100.0

Ethnigrwydd

Roedd yr rhan fwyaf o'r ymatebwyr yn wyn (71.6%, N= 993).

	Nifer	Canran
Gwyn	993	71.6
Cymysg / Sawl grŵp ethnig	12	0.9
Asiaidd	7	0.5
Du / Affricanaidd / Caribiaidd	1	0.1
Arall	17	1.2
Dim ateb	356	25.7
Cyfanswm	1,386	100.0

Anabledd

Nododd y rhan fwyaf o ymatebwyr eu bod ddim yn ystyried eu hunain i fod efo anabledd (54.5%, N=894), tra roedd 5.8% (N=81) yn nodi eu bod hefo anabledd.

	Nifer	Canran
Ydw	81	5.8
Nac ydw	894	64.5
Gwell gennyf beidio â dweud	66	4.8
Dim ateb	345	24.9
Cyfanswm	1,386	100.0

Eitem 6

PWYLLGOR	PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU
DYDDIAD	7 Rhagfyr 2017
TEITL	CANLLAW CYNLLUNIO ATODOL: CYNNAL A CHREU CYMUNEDAU NODEDIG A CHYNALIADWY – DIWEDDARIAD
AELOD CABINET	Cyng. Dafydd Meurig
PWRPAS	Codi ymwybyddiaeth o'r cyd-destun a rhoi diweddariad

1 CEFNDIR A PHWRPAS

- 1.1 O dan ddeddfwriaeth cynllunio, y 'cynllun datblygu' sydd yn cynnwys polisiau cynllunio ar gyfer pob ardal. Cafodd Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn ei fabwysiadu ar 31 Gorffennaf 2017. Mae o'n berthnasol i ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd (ddim yn cynnwys ardal y Parc) ac i Ynys Môn. Y Cynllun yw'r prif ystyriaeth ar gyfer gwneud penderfyniadau ar geisiadau cynllunio.
- 1.2 Mae'r Cynllun yn darparu ystod o bolisiau, ynghyd â dynodiadau tir ar gyfer y prif ddefnyddiau tir fel tai, cyflogaeth a manwerthu. Bydd y Cynllun felly yn:
- Arwain yr Awdurdodau Cynllunio Lleol i wneud penderfyniadau rhesymegol a chyson ar geisiadau cynllunio drwy ddarparu fframwaith polisi sydd yn cwrdd ag anghenion ein cymunedau ac sydd yn gyson â pholisi cenedlaethol, ac
  - Arwain a hwyluso datblygiad i leoliadau priodol hyd at 2026.
- 1.3 Mae'r Cynllun yn cynnwys polisiau i'r Cynghorau allu gwneud penderfyniadau cyson a thryloyw ar gynigion datblygu. Er hynny, ni all roi'r holl arweiniad manwl sydd ei angen ar swyddogion, a darpar ymgeiswyr i lywio'r cynigion yn lleol. Er mwyn darparu'r arweiniad manwl yma mae angen paratoi ystod o Ganllawiau Cynllunio Atodol i gefnogi'r Cynllun.
- 1.4 Pwrpas y papur yma ydi codi ymwybyddiaeth Aelodau'r Pwyllgor Craffu a rhoi diweddariad iddynt am y canlynol:
- i. beth ydi Canllawiau Cynllunio Atodol (CCA);
  - ii. sail polisi cynllunio ar gyfer y Canllaw Cynllunio Atodol Cynnal a Chreu Cymunedau Nodedig a Chynaliadwy, sy'n cynnwys rhoi arweiniad ar sut i ddefnyddio Polisi PS 1;
  - iii. y broses gyffredinol i baratoi'r CCA Cynnal a Chreu Cymunedau Nodedig a Chynaliadwy
  - iv. amserlen drafft i baratoi'r CCA;
  - v. braslun rhagarweiniol o gynnwys y CCA.

2 BETH YDI CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL?

- 2.1 Mae Canllawiau Cynllunio Atodol (CCA) yn rhoi arweiniad manylach ar sut ddefnyddir polisiau'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd mewn amgylchiadau neu ardaloedd penodol.
- 2.2 Nid yw'r CCA yn rhan o'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd. Nid yw CCA yn cael eu harchwilio'n annibynnol, ond mae'n **rhaidd** iddynt fod yn gyson efo'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (y Cynllun) a pholisi cynllunio cenedlaethol. Mae'r CCA yn croesgyfeirio at bolisiau a / neu gynigion priodol yn y Cynllun. **Ni ddylai CCA gynnwys polisiau newydd.** Wrth eu paratoi mae'n rhaid ystyried yr angen am Asesiad Amgylcheddol Strategol ac Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd.
- 2.3 Gall CCA wneud y canlynol:
- Rhoi canllawiau pwysig sy'n ymhelaethu ar bolisiau sy'n seiliedig ar bynciau er mwyn helpu i weithredu'r Cynllun (e.e. effaith ar les yr iaith Gymraeg, tai marchnad leol).
  - Ymdrin â manylion a chanllawiau/trothwyon rhifol (e.e. safonau ar gyfer parcio ceir, trothwy ar gyfer ymrwymadau cynllunio). Gall manylion fformiwla mewn CCA newid er mwyn sicrhau bod y Cynllun yn parhau i fod yn gyfredol ac er mwyn hwyluso hyblygrwydd.
  - Rhoi canllawiau manwl ychwanegol ar y math o ddatblygiad a ddisgwylir ar safle a ddynodwyd ar gyfer ei datblygu yn y Cynllun. Gallai hyn fod ar ffurf briff datblygu neu brif gynllun.
- 2.4 Ar sail yr uchod, dim ond polisiau a chynigion y Cynllun sydd â statws arbennig (blaenoriaeth) wrth wneud penderfyniadau ynglŷn â cheisiadau cynllunio. Fodd bynnag, ar ôl eu mabwysiadu a chyn belled eu bod wedi bod drwy'r broses a ddisgrifir isod yn rhan 4, bydd CCA yn cael eu defnyddio fel ystyriaeth berthnasol wrth ddod i benderfyniadau ynglŷn â cheisiadau cynllunio.

3 BETH YDI'R SAIL POLISI AR GYFER CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL: CYNNAL A CHREU CYMUNEDAU NODEDIG A CHYNALIADWY?

- 3.1 Mae gan bolisiau amrywiol y Cynllun rôl bwysig i'w chwarae wrth gefnogi cynnal a chreu cymunedau trefol a gwledig nodedig a chynaliadwy, ac felly sicrhau bod y cynghorau yn cwrdd â'u dyletswydd statudol i hyrwyddo datblygiad cynaliadwy:
- i. sicrhau y cyflawnir datblygiadau priodol yn y man cywir ar yr adeg gywir;
  - ii. sicrhau bod digon o dir ar gael i ddarparu cartrefi a chyfleoedd gwaith i bobl leol, gan helpu cynnal gwasanaethau trefol a gwledig;
  - iii. sicrhau bod y cynllun yn rhoi fframwaith bolisi cynllunio defnydd tir sy'n cyfrannu at warchod a hyrwyddo'r iaith Gymraeg;
  - iv. rhoi fframwaith i ymateb i'r heriau sy'n codi yn sgil newid yn yr hinsawdd, er enghraifft, drwy gynnwys yr angen i gynhyrchu ynni adnewyddadwy;
  - v. gwarchod a gwella'r amgylchedd naturiol a hanesyddol a diogelu cefn gwlad a mannau agored.

- 3.2 At ei gilydd, maent yn cefnogi cymunedau fod yn gynaliadwy yn economaidd, yn gymdeithasol, yn ddiwylliannol ac yn amgylcheddol. Mae'r diagram nesaf yn rhoi darlun syml o'r elfennau a gredir sy'n hanfodol ar gyfer cymunedau nodedig a chynaliadwy.

Diagram 1: Elfennau hanfodol ar gyfer cymuned nodedig a chynaliadwy

- 3.3 O ran yr iaith Gymraeg, mae datblygiad cynaliadwy yn ymwneud â hyrwyddo amgylchiadau o fewn cymunedau sy'n bwysig i gonglfeini cynllunio ieithyddol, e.e. trosglwyddo'r iaith yn y cartref (neu gymdeithasoli iaith yn y teulu), a darparu ac atgynhyrchu'r cyd-destun cymdeithasol angenrheidiol i ddefnyddio'r Gymraeg fel rhan o'r gwead cymdeithasol arferol.
- 3.4 O gofio'r gofynion bod CCA yn gyson efo'r Cynllun a pholisi cynllunio cenedlaethol, dyma gopi isod o amcan strategol y Cynllun sy'n ymwneud â lles yr iaith Gymraeg a diwylliant. Rhoddir copi o Bolisi PS 1 hefyd, sy'n rhoi'r fframwaith bolisi lleol ynglŷn ag ystyried effaith datblygiad ar les yr iaith Gymraeg:

Amcanion strategol

- Diogelu a chryfhau'r iaith Gymraeg a'r diwylliant a hyrwyddo ei defnyddio fel rhan hanfodol o fywyd y gymuned.
- Sicrhau bod datblygiad yn ardal y Cynllun yn cefnogi egwyddorion datblygiad cynaliadwy ac yn creu cymunedau cynaliadwy wrth barchu rôl a chymeriad amrywiol y canolfannau, pentrefi a chefn gwlad.

POLISI PS 1 YR IAITH GYMRAEG A'R DIWYLLIANT CYMREIG

Bydd y Cynghorau'n hyrwyddo a chefnogi'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn ardal y Cynllun. Bydd hyn yn cael ei gyflawni trwy:

1. ***Ofyn am Ddatganiad iaith Gymraeg fydd yn dweud sut bydd datblygiad arfaethedig yn gwarchod, hyrwyddo a chryfhau'r iaith Gymraeg, pan fydd y datblygiad arfaethedig yn perthyn i un o'r categorïau canlynol:***
  - a. ***Datblygiad manwerthu, diwydiannol neu fasnachol sy'n cyflogi mwy na 50 o weithwyr a/ neu gydag arwynebedd o 1,000 m. sg. neu fwy; neu***
  - b. ***Datblygiad preswyl a fydd un ai ar ben ei hun neu yn gronol yn darparu mwy na'r ddarpariaeth tai dangosol a osodwyd ar gyfer yr anheddle ym Mholisi TAI 1 - TAI 6; neu***
  - c. ***Datblygiad preswyl o 5 o unedau tai neu fwy ar safleoedd a ddynodwyd neu safleoedd ar hap du mewn i ffiniau datblygu nad yw'n mynd i'r afael â thystiolaeth o angen a galw am dai a gofnodir mewn Asesiad Marchnad Tai a ffynonellau tystiolaeth leol berthnasol eraill.***
2. ***Ofyn am Asesiad Effaith iaith Gymraeg, a fydd yn dweud sut fydd datblygiad arfaethedig yn gwarchod, hyrwyddo a chryfhau'r iaith Gymraeg, pan fydd y datblygiad arfaethedig ar safle ar hap annisgwyl ar gyfer datblygiad tai ar raddfa fawr neu ddatblygiad cyflogaeth ar raddfa fawr a fyddai'n golygu llif arwyddocaol o weithlu;***
3. ***Wrthod cynigion a fyddai'n achosi niwed o sylwedd i gymeriad a chydbwysedd iaith cymuned nad allir ei osgoi neu ei liniaru yn foddhaol trwy ddefnyddio mecanwaith cynllunio priodol;***
4. ***Gofyn am Gynllun Arwyddion dwyieithog i ymdrin â holl arwyddion gweithredol yn y parth cyhoeddus sy'n cael eu cynnwys mewn cais cynllunio gan gyrff cyhoeddus a chwmnïau masnachol a busnes;***
5. ***Gosod disgwyliad y bydd enwau Cymraeg yn cael eu defnyddio ar gyfer datblygiadau newydd, enwau tai a strydoedd.***

4 BETH YDI'R BROSES I BARATOI, CRAFFU A MABWYSIADU'R CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL?

4.1 Dyma drosolwg o'r trefniadau:

- i. Wrth baratoi'r CCA, byddwn yn rhoi sylw i'r adborth a gawsom pan ddaru ni gysylltu gydag unigolion a mudiadau ynglyn â'r CCA cyfredol yn ystod Mehefin – Awst 2016.
- ii. Wrth baratoi'r CCA, byddwn yn rhoi sylw i enghreifftiau o CCA a fabwysiadwyd gan Awdurdodau Cynllunio eraill.

- iii. Wrth baratoi'r CCA, byddwn yn cynnwys cydweithwyr rheoli datblygiad a gwasanaethau eraill o fewn y Cynghorau (e.e. Unedau Datblygu Iaith, Uned Ymchwil a Gwybodaeth) a phartneriaid (Menter Iaith Môn, Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg).
- iv. Wrth baratoi'r CCA, byddwn yn rhoi ystyriaeth i gynnwys Nodyn Cyngor Technegol 20 (2017), sy'n ystyriaeth cynllunio berthnasol hefyd.
- v. Cyflwyno papurau i Bwyllgorau/ Weithgorau Craffu perthnasol y ddau Gyngor.
- vi. Cyflwyno drafft o'r CCA i'r Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd i'w graffu a derbyn adborth cyn ei gyhoeddi ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus.
- vii. Cyhoeddi CCA drafft ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus 6 wythnos. Cyhoeddir hysbysiad ar wefan y ddau Gyngor. Byddwn yn gyrru hysbysiad i: Cynghorau Cymuned a Thref y ddwy Sir; Cynghorwyr y ddwy Sir; grwpiau, mudiadau ac unigolion sydd â diddordeb yn y pwnc; Awdurdodau Cynllunio cyfagos; Isadran y Gymraeg, Llywodraeth Cymru.
- viii. Byddwn yn cyflwyno casgliadau'r proses 'sgrinio' Rheoliadau Asesiad Amgylcheddol Strategol a Rheoliadau Asesiad Cynaliadwyedd i Gyfoeth Naturiol Cymru.
- ix. Byddwn yn ystyried pob sylw a dderbynnir yn ystod y cyfnod ymgynghori cyhoeddus cyn paratoi CCA drafft terfynol.
- x. Byddwn yn cyflwyno'r CCA drafft terfynol i'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd ar gyfer ei fabwysiadu yn ffurfiol.
- xi. Bydd y CCA a fabwysiedir yn cynnwys datganiad o ymgynghoriad a fydd yn cofnodi trefniadau'r gwaith paratoi a'r ymgynghoriad cyhoeddus ac yn cyfeirio at y newidiadau a gafodd eu gwneud yn sgil yr ymgynghoriad cyhoeddus.
- xii. Byddwn yn gwerthuso effeithiolrwydd y CCA ar y cyd â'r polisi y maent yn ei ategu fel rhan o'r broses fonitro flynyddol o'r Cynllun.

5 BETH YDI'R AMSERLEN DRAFFT I BARATOI'R CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL: CYNNAL A CHREU CYMUNEDAU NODEDIG A CHYNALIADWY

5.1 Dyma'r amserlen drafft:

Tasg	Pryd?
i. Paratoi'r CCA drafft ymgynghorol	Hydref 2017– Ionawr 2018
ii. Trafod gyda, a chael barn, Gweithgor Craffu am elfennau o'r CCA	Rhagfyr 2017 – Ionawr 2018
iii. Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd – craffu fersiwn drafft ymgynghorol cyn cynnal ymgynghoriad cyhoeddus	26 Ionawr 2018
iv. Ymgynghoriad cyhoeddus 6 wythnos	Chwefror – Mawrth 2018
v. Ystyried sylwadau, mewn ymgynghoriad efo'r Pwyllgor Craffu	Ebrill 2018
vi. Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd - mabwysiadu'r CCA	Mai 2018 ¹

¹ Mae'r amserlen terfynol yn dibynnu ar nifer a chwmpas sylwadau a dderbynnir adeg yr ymgynghoriad cyhoeddus.

6 BETH YDI'R BRASLUN RHAGARWEINIOL O GYNNWYS Y CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL: CYNNAL A CHREU CYMUNEDAU NODEDIG A CHYNALIADWY?

6.1 Dyma benawdau posib i'r CCA:

Rhan 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

- i. Beth ydi cymuned nodedig a chynaliadwy
- ii. Beth all gael ei adeiladu yn lle
- iii. Ystyriaethau cynllunio ar gyfer pob datblygiad perthnasol
- iv. Ystyriaethau cynllunio ar gyfer mathau penodol o ddatblygiad
- v. Gwybodaeth ychwanegol i'w gyflwyno gyda cais cynllunio

Rhan 2 – Gofynion Polisi PS 1

- vi. Proses paratoi a chyflwyno cais cynllunio
- vii. Diffinio termau Polisi PS 1, e.e. datblygiad mawr, safle ar hap annisgwyl, niwed o sylwedd, mesurau lliniaru
- viii. Fframwaith i baratoi Datganiad Iaith Gymraeg – y gofynion a phwy ddylid ei baratoi
- ix. Fframwaith i baratoi Aseiad Effaith Iaith Gymraeg – y gofynion a phwy ddylid ei baratoi
- x. Mesurau lliniaru neu fesurau gwella posib
- xi. Trefniadau'r Cyngorau i asesu Datganiad Iaith Gymraeg, adroddiad am Aseiad Effaith Iaith Gymraeg - rôl y swyddog achos, rôl yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd, rôl yr Uned Gwasanaethau Iaith Cyngor Gwynedd, rôl yr Uned Polisi Strategol Cyngor Sir Ynys Môn a Menter Iaith Môn
- xii. Caniatáu yn ddarostyngedig i amodau neu ymrwymadau cynllunio, neu wrthod cais cynllunio
- xiii. Trefniadau monitro

7 ARGYMHELLIAD

7.1 Nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad

Pwyllgor	Pwyllgor Craffu Cymunedau
Dyddiad	7 Rhagfyr 2017
Teitl	Canllaw Cynllunio Atodol – Cynnal a Chreu Cymunedau Unigryw a Chynaliadwy
Pwrpas	Mabwysiadu Brîff a Dewis Aelodau i'r Gweithgor Craffu
Awdur	Geraint Owen, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd

Gofynnir i Aelodau'r Pwyllgor Craffu Cymunedau :

- **Rhoi ystyriaeth fanwl i'r Brîff drafft amgaeedig**
- **Cytuno ar Brîff ar gyfer yr Ymchwiliad Craffu**
- **Penodi Aelodau ar gyfer y Gweithgor Craffu**

Cynllunio a'r iaith Gymraeg (C10) DRAFFT DIWYGIEDIG

A	<u>Beth yw'r mater sy'n cael ei ystyried fel eitem craffu?</u> Yng nghyfarfod y Cyngor llawn ar 28 Gorffennaf 2017, fe fabwysiadwyd Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn 2011-2026. Yn yr un cyfarfod, penderfynwyd rhoi blaenoriaeth i baratoi Canllaw Cynllunio Atodol Cynnal a Chreu Cymunedau Unigryw a Chynaliadwy er mwyn rhoi arweiniad i gefnogi gweithredu Polisi PS 1 o'r Cynllun. Nid dogfen bolisi ydi'r CCA ond yn hytrach dogfen sydd yn rhoi cig ar asgwrn Polisi er mwyn rhoi arweiniad ar sut mae'r Cyngor (a Chyngor Sir Ynys Môn) yn bwriadu gweithredu'r Polisi. Cynhaliwyd Sesiwn Briffio gan yr Aelod Cabinet Amgylchedd gydag Aelodau'r Pwyllgor Craffu Cymunedau a'r Pwyllgor Iaith ar 22 Medi 2017. Penderfynodd Fforwm Craffu ar 19 Hydref 2017 i gynnal Ymchwiliad Craffu. Ers i'r Fforwm Craffu wneud y penderfyniad mae Nodyn Cyngor Technegol 20 (2017) wedi cael ei gyhoeddi gan Lywodraeth Cymru, sy'n disodli'r fersiwn cynharach (2013). Mae'r NCT yn ystyriaeth cynllunio berthnasol.
B	<u>Nod yr Ymchwiliad</u> Mae dau ran iddo: <u>Rhan 1 (hwn yn benodol i'r CCA drafft)</u> - Sicrhau bod proses ymgynghori am y Canllaw Cynllunio Atodol (CCA) drafft yn un gynhwysol; - Craffu fframwaith drafft ar gyfer paratoi Datganiad Iaith Gymraeg a fframwaith drafft ar gyfer paratoi Asesiad Effaith Iaith Gymraeg; - Craffu'r sut y bwriedir gweithredu ar y CCA yng nghyd-destun gofynion y TAN 20 newydd; - Derbynn trosolwg o'r sylwadau a dderbynnir gan y cyhoedd adeg ymgynghori cyhoeddus am y CCA drafft er mwyn cyflwyno barn i'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd cyn i'r CCA terfynol gael ei fabwysiadu. <u>Rhan 2 (hwn yn benodol i'r cyd-destun polisi/cyngor cenedlaethol)</u> - Casglu tystiolaeth i lunio syniadau ac awgrymiadau ar gyfer ystyriaeth Aelod Cabinet Amgylchedd Cyngor Gwynedd i ddylanwadu ar bolisi a chanllawiau cynllunio cenedlaethol yn y dyfodol.
C	<u>Cyd-destun</u> <u>Rhan 1 (hwn yn benodol i'r CCA drafft)</u> - Gofynion polisi cynllunio cenedlaethol o ran paratoi CCA a'u cynnwys - Gofynion polisiâu perthnasol yn y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd, gan gynnwys Polisi PS 1, i greu amodau a fydd yn caniatáu i gymunedau cynaliadwy ffynnu

	- Sylwadau perthnasol o'r ymgynghoriad cyhoeddus am y CCA drafft ymgynghorol. <u>Rhan 2 (hwn yn benodol i'r cyd-destun polisi/cyngor cenedlaethol)</u> - Rhan 4 o Bolisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 9 Tachwedd 2016) a Nodyn Cyngor Technegol 20 (2017) - Gofynion deddfwriaethol cynllunio perthnasol o safbwynt yr Iaith Gymraeg - Gofynion deddfwriaethol perthnasol eraill a strategaethau perthnasol cenedlaethol a lleol o safbwynt y Gymraeg
CH	<u>Arfer Da a Gwersi i'w Dysgu</u> <u>Rhan 1 (hwn yn benodol i'r CCA drafft)</u> - dim yn fater uniongyrchol i'r Gweithgor. Bydd yr adroddiad sy'n cyflwyno'r fframweithiau drafft yn rhoi adborth i'r Gweithgor am gasgliadau'r Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd a Gwasanaethau Iaith Gymraeg am arfer da edrychwyd arno wrth baratoi'r fframweithiau. <u>Rhan 2 (hwn yn benodol i'r cyd-destun polisi/cyngor cenedlaethol)</u> - Ystyried beth ydi rôl y system cynllunio defnydd tir yng Nghymru i ddylanwadu ar ddyfodol y Gymraeg - Ystyried beth ydi rôl systemau cynllunio defnydd tir mewn gwledydd ac ardaloedd eraill i ddylanwadu ar ddyfodol iaith. - Nodi rhwystrau ac arfer da
D	<u>Gwybodaeth a Chasglu Tystiolaeth</u> <u>Rhan 1 (hwn yn benodol i'r CCA drafft) (er mwyn paratoi fframweithiau ar gyfer paratoi Datganiad Iaith Gymraeg ac Aseiad Effaith Iaith Gymraeg i'w cyflwyno i'r Gweithgor Craffu)</u> - Rheolwr Cynllunio (Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd – Gwynedd a Môn) - Rheolwr Gwasanaethau Iaith Gymraeg Cyngor Gwynedd - Comisiynydd y Gymraeg - Isadran y Gymraeg, Llywodraeth Cymru <u>Rhan 2 (hwn yn benodol i'r cyd-destun polisi/cyngor cenedlaethol)</u> - Swyddog Polisi Cynllunio Llywodraeth Cymru - Cyfreithiwr - Comisiynydd y Gymraeg

	- Eusko Jaurlaritza (Llywodraeth Gwlad y Basg) - Udaras na Gaeltachta (Sefydliad hyrwyddo'r iaith Wyddeleg) - Trydydd Sector/Mudiadau Iaith, e.e. Cymdeithas yr Iaith Gymraeg, Cylch yr Iaith - Arbenigwyr cynllunio ieithyddol, e.e. Prifysgol Bangor - Awdurdodau eraill yng Ngorllewin a Gogledd Cymru - Datblygwyr
DD	<u>Dadansoddiad</u> <u>Rhan 1 (hwn yn benodol i'r CCA drafft)</u> - Craffu'r fframweithiau drafft ar gyfer Datganiad Iaith Gymraeg ac Asesiad Effaith Iaith Gymraeg <u>Rhan 2 (hwn yn benodol i'r cyd-destun polisi/cyngor cenedlaethol)</u> - Pwysu a mesur tystiolaeth a gasglwyd gan y rhai a gyfwelwyd
E	<u>Llunio'r Adroddiad</u> <u>Rhan 1 (hwn yn benodol i'r CCA drafft)</u> - (Gweithgor): Trafod fframwaith drafft ar gyfer paratoi Datganiad Iaith Gymraeg a fframwaith drafft ar gyfer paratoi Asesiad Effaith Iaith Gymraeg - Cyflwyno adroddiad am ganfyddiadau ac argymhellion y Gweithgor i'r Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd - (Pwyllgor Craffu) Trafod sylwadau a dderbyniwyd adeg ymgynghoriad cyhoeddus am y CCA drafft - Cyflwyno adroddiad am ganfyddiadau ac argymhellion y Pwyllgor Craffu Cymunedau i'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd <u>Rhan 2 (hwn yn benodol i'r cyd-destun polisi/cyngor cenedlaethol)</u> - Nodi a thystiolaethu prif ganfyddiadau'r Gweithgor ym mis Chwefror a Mawrth - Llunio a chofnodi argymhellion - Cyflwyno'r Adroddiad i'r Pwyllgor Craffu am sylwadau a chadarnhad - Cyflwyno Adroddiad i Aelod Cabinet Amgylchedd - Cyhoeddi'r Adroddiad Terfynol fel sail i drafodaethau gyda Llywodraeth Cymru neu drafodaethau gydag rhanddeiliaid perthnasol eraill
F	<u>Amserlen:</u>

17 Tachwedd 2017	Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd	- Diweddariad am rôl CCA, proses, amserlen ac amlinelliaid o gynnwys posib y CCA.
7 Rhagfyr 2017	Pwyllgor Craffu Cymunedau	- Diweddariad am rôl CCA, proses, amserlen ac amlinelliaid o gynnwys posib y CCA.
Diwedd Tachwedd	Gweithgor Craffu	- Cytuno ar y briff er mwyn ychwanegu gwerth i'r broses, e.e. canolbwyntio ar broses paratoi'r CCA er mwyn sicrhau bod y trefniadau priodol yn ei le i gael adborth gan randdeiliaid perthnasol; ystyried fframwaith drafft sy'n adnabod gofynion ar gyfer Datganiad Iaith Gymraeg a fframwaith drafft ar gyfer Asesiad Effaith Iaith Gymraeg; a chasglu tystiolaeth er mwyn ceisio dylanwadu ar Lywodraeth Cymru i ddiwygio'r NCT 20 eto – gall hyn gynnwys trafod efo Awdurdodau eraill yng Ngorllewin Cymru a rhai eraill yng Ngogledd Cymru.
Rhagfyr 2017	Gweithgor Craffu	- ystyried fframwaith drafft sy'n adnabod gofynion ar gyfer Datganiad Iaith Gymraeg.
Dechrau Ionawr 2018	Gweithgor Craffu	- ystyried fframwaith drafft sy'n adnabod gofynion ar gyfer Asesiad Effaith Iaith Gymraeg
26 Ionawr 2018 (papurau yn barod erbyn 19/1/18)	Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd	- Ystyried Prif Ganfyddiadau ac Aelodau'r Gweithgor Craffu - Ystyried CCA drafft ymgynghoriad cyhoeddus
Chwefror - Mawrth 2018	Ymgynghoriad Cyhoeddus	- Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd yn derbyn, cofnodi ac ystyried sylwadau & adnabod newidiadau drafft mewn ymgynghoriad efo swyddogion iaith a swyddogion cynllunio
Chwefror 2018	Gweithgor Craffu	- Ystyried tystiolaeth i baratoi papur i Lywodraeth Cymru i ddylanwadu ar NCT 20
Mawrth 2018	Gweithgor Craffu	- Ystyried tystiolaeth i baratoi papur i Lywodraeth Cymru i ddylanwadu ar NCT 20 a llunio argymhellion.
Ebrill 2018	Pwyllgor Craffu Cymunedau	- Ystyried canfyddiadau'r ac argymhellion y Gweithgor a gynhelir ym mis Chwefror a Mawrth 2018

		- Ystyried sylwadau a dderbyniwyd am y CCA drafft
Mai 2018	Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd	- Ystyried canfyddiadau'r Pwyllgor Craffu am sylwadau'r ymgynghoriad cyhoeddus am y CCA - Ystyried drafft terfynol o'r CCA a'i fabwysiadu

Eitem 7

PWYLLGOR	Pwyllgor Craffu Cymunedau
DYDDIAD	7 Rhagfyr 2017
TEITL	DIWEDDARIAD AR YR ARGYMHELLION YN SGIL YR YMCHWILIAD CRAFFU YN Y MAES CYNLLUNIO
AELOD CABINET	Y Cyngorydd Dafydd Meurig
PWRPAS	Rhoddir diweddariad yn dilyn yr adroddiad ymchwil a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2017

1. CEFNDIR

- 1.1 Bu i Adroddiad Ymchwiliad Craffu Cynllunio gael ei gyhoeddi yn Mawrth 2017. Roedd hwn yn ganlyniad o gyfarfodydd rhwng Aelodau oedd yn rhan o'r Ymchwiliad gyda'r Aelod Cabinet a'r Uwch Reolwr Cynllunio i gytuno meysydd penodol yr ymchwiliad a gweithredwyd arno dros 4 o gyfarfodydd. Rhannwyd y meysydd penodol i'r 5 rhan sydd wedi'u cyfeirio atynt isod.

2. PRIF GANFYDDIADAU'R YMCHWILIAD CRAFFU

- 2.1 Mae prif ganfyddiadau'r Ymchwiliad yn cael eu nodi isod gyda nodyn o'r dystiolaeth y tu cefn i'r canfyddiad hwnnw ac wedyn yr argymhelliad a wna'r Ymchwiliad yn ei ddilyn ynghyd â'r diweddariad ar y sefyllfa.

2.2 GOFYNION STATUDOL

Canfyddiadau: Mae'r broses gynllunio yn gorfod gweithredu o fewn fframwaith statudol ynghyd â Chynllun Datblygu Unedol (Cynllun Datblygu Lleol yn ystod 2017) ac felly nid oes llawer o ryddid o fewn y system.

Tystiolaeth

- Deddfwriaeth sylfaenol
- Is-ddeddfwriaeth
- Polisiâu a chanllawiau cynllunio perthnasol
- Cynllun Datblygu Unedol

Argymhelliad i'r Aelod Cabinet: Argymhellir bod yr Aelod Cabinet yn sicrhau bod y Cyngor yn monitro effaith y Cynllun Datblygu Lleol (ar ôl iddo gael ei gymeradwyo) yn rheolaidd. Yn ogystal dylid sicrhau hyfforddiant i aelodau ynghyd ag aelodau cyngorau tref a chymuned i godi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o faterion cynllunio, gan ystyried mewnbwn allanol fel bo'n berthnasol.

Diweddariad: Mae fframwaith i fonitro'r Cynllun wedi cael ei adnabod a'i gymeradwyo gan yr Arolygydd Cynllunio. Fe'i ddefnyddir yn flynyddol i ystyried effaith polisiâu'r Cynllun. Bydd y fframwaith yn sail i Adroddiad Monitro a gaiff ei chyflwyno i'r Cyngor cyn diwedd mis Hydref pob blwyddyn.

Cynhaliwyd sesiwn codi ymwybyddiaeth am gynnwys y Cynllun i holl Aelodau'r Cyngor dechrau mis Gorffennaf 2017. Cynhaliwyd sesiwn codi ymwybyddiaeth am y Cynllun i holl Aelodau'r Pwyllgor Cynllunio yn ystod mis Tachwedd 2017. Mae trefniadau'n cael eu gwneud i fanteisio ar gynnig gan Cymorth Cynllunio Cymru i gynnal ail gyfres o weithdai i Gyngorau tref a chymuned am faterion cynllunio yn fuan yn 2018.

2.3 PERFFORMIAD Y GWASANAETH

Canfyddiadau: Ar y cyfan mae perfformiad y gwasanaeth yn dda, gyda nifer cynyddol o geisiadau yn cael eu cyflwyno. Yn sgil y trafodaethau daethpwyd i'r casgliad bod plethiad amlwg rhwng gwaith y gwasanaeth cynllunio a gwaith rheolaeth adeiladu'r Cyngor.

Tystiolaeth

- Adroddiad perfformiad 2015-16
- Sylwadau am yr anhawster o fynd a'r maen i'r wal wrth fynd drwy Galw Gwynedd

Argymhelliad i'r Aelod Cabinet: Argymhellir i'r Aelod Cabinet gynnal adolygiad Ffordd Gwynedd i sicrhau'r gwasanaeth gorau i'r cyhoedd o ran cael gafael ar swyddog yn ogystal ag adolygu'r plethiad rhwng cynllunio a rheolaeth adeiladu i sicrhau gwasanaeth cyflawn a llyfn i'r cyhoedd.

Diweddariad: Bu i'r ddwy Uned ddechrau ar yr Ymarferiad Ffordd Gwynedd ond oherwydd materion salwch hirdymor rhai aelodau o'r Tîm ac effaith hynny ar gapasiti yr Uned penderfynwyd i ohirio'r Ymarferiad ac i adolygu'r sefyllfa dechrau 2018.

2.4 YSTYRIAETH I'R ECONOMI

Canfyddiadau: Mae'r Cyngor yn rhoi sylw teilwng i faterion economaidd wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio yn unol â'r Cynllun Datblygu Unedol.

Tystiolaeth

- Cynllun Datblygu Unedol (Rhan 2) a pholisïau perthnasol y rhan hwnnw
- Tystiolaeth yr ymchwiliad bod yr economi wedi derbyn ystyriaeth deilwng wrth wneud penderfyniadau

Argymhelliad i'r Aelod Cabinet: Argymhellir i'r Aelod Cabinet bod materion yn ymwneud â'r economi yn cael sylw amlwg a phenodol yn yr adroddiad er mwyn sicrhau bod aelodau yn deall yr effaith ar yr economi e.e. pennawd ar wahân ar gyfer yr economi yn hytrach na'i fod yn cael ei golli o dan "egwyddor y datblygiad".

Diweddariad: Mae materion yn ymwneud gyda'r economi yn derbyn sylw amlwg a phriodol fel rhan o'r adroddiadau ar geisiadau cynllunio.

2.5 CYNLLUN DIRPRWYO

Canfyddiadau: Mae trothwyon Cynllun Dirprwyo Gwynedd i weld yn isel o'i gymharu â sefydliadau eraill ac fe amlygir hynny drwy nifer y ceisiadau sy'n cael eu cyfeirio i'r Pwyllgor Cynllunio.

Tystiolaeth

- Perfformiad cymharol Cymru 2015-16

Argymhelliad i'r Aelod Cabinet: Argymhellir i'r Aelod Cabinet addasu trothwyon y Cynllun Dirprwyo fel y nodir yn Atodiad 3

Diweddariad: Mae'r gwaith yma a'r argymhellion i addasu'r trothwyon bellach wedi derbyn cefnogaeth Aelodau'r Pwyllgor Cynllunio ac mae bwriad i fwrw ymlaen i wneud yr addasiadau yn ffurfiol drwy'r drefn briodol.

2.6 **PROFIAD DEFNYDDWYR**

Canfyddiadau: Mae trefniadau ar gyfer cynnig cyngor i ddarpar ddatblygwyr yn cael ei werthfawrogi ac yn cynnig opsiynau i ddatblygwyr addasu cais fel bo'r angen.

Tystiolaeth

- Holiadur bodlonrwydd 2015-16

Argymhellaid i'r Aelod Cabinet: Argymhellir i'r Aelod Cabinet i barhau gyda'r gwaith da a bod yr Aelod Cabinet yn derbyn diweddariad rheolaidd o'r gwersi a ddysgir o'r broses.

Diweddariad: Mae'r gwaith da yn parhau a'r sefyllfa yn cael ei fonitro yn rheolaidd gan gynnwys adrodd i'r Pwyllgor Craffu.